DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MÜZELERDEN YARARLANMA DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

(DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedirhan ERTEM

DİYARBAKIR-2015

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MÜZELERDEN YARARLANMA DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

(DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN

Bedirhan ERTEM

Tez Danışmanı

Doç. Dr. İrfan YILDIZ

DİYARBAKIR-2015

D.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 24/04/2015

Tez Danışmanı : Doç. Dr. İrfan YILDIZ .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Meral ÖNER SÜNKÜR .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Derya ŞAHİN .....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Rıfat EFE

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

İmza

Bedirhan ERTEM

24/04/2015

ÖNSÖZ

Günümüzde müzeler modern eğitimde önemli bir yere sahiptir. Sanat eğitiminde ise bu daha önemlidir. Görsel sanatlar eğitimi derslerinde ortaokul öğrencileri müzeler aracılığıyla derslerde gördükleri kuramsal bilgileri oradaki eserlerle direk temas sağladığından somutlaştırabilirler. Ayrıca müzeler öğrencilerin gözlem gücü, mantık ve yaratıcılıklarının gelişmesine katkıda bulunur. Bütün bunlar göz önüne alındığında ortaokul görsel sanatlar dersinde müze eğitimiyle ilgili öğretmenlerin düşüncelerini, müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımıyla ilgili mevcut durumu ve müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmama nedenlerini belirlemeye yönelik bu araştırmanın yararlı olacağı düşünülmüştür.

Araştırma boyunca desteğini hep sunan, her konuda destek veren tez danışmanım Doç.Dr.İrfan Yıldız'a saygılarımı sunarım.

Tez konumla ilgili veri toplama aracını daha önce geliştiren Doç.Dr.Levent Mercin'e, istatistiksel işlemlerde yardımını esirgemeyen Prof.Dr.Behçet Oral'a, araştırmanın değişik aşamalarında desteklerini gördüğüm Yrd.Doç.Dr.Meral Öner Sünkür ve Doç.Dr.İlhami Bulut'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma kapsamında gittiğim okullarda görev yapan yöneticiler ve öğretmenlere teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamımın her aşamasında yanımda olan ve bana her konuda destek olan aileme en içten sevgilerimi sunarım.

Bedirhan ERTEM

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar Dersinde müzelerden yararlanma düzeylerine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının önemi hakkındaki düşünceleri, müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımına ilişkin mevcut durum ve müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenleri; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, en son mezun olunan yükseköğretim kurumu ve mesleki hizmet süresine göre anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu; 2013-2014 Öğretim Yılı Bahar Döneminde Diyarbakır merkez ilçelerindeki (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) MEB'e bağlı 97 ortaokulda görev yapan 118 görsel sanatlar dersi öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada veriler Mercin (2002) tarafından daha önce geliştirilen ve uygulanan veri toplama aracı ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 16.0 programı ile analiz edilmiş ve t–Testi, varyans analizi (ANOVA), standart sapma ve aritmetik ortalamalardan yararlanılarak yorumlanmıştır.

Araştırmanın alt amaçlarına yönelik elde edilen sonuçlar özetle şu şekildedir:

- Veri toplama aracının 'Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Görüşler' başlıklı boyutuyla öğretmenlerin; cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu ve en son mezun olunan yükseköğretim kurumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Veri toplama aracının 'Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşler' başlıklı boyutuyla öğretmenlerin; cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, en son mezun olunan yükseköğretim kurumu ve mesleklerindeki hizmet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Veri toplama aracının 'Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Görüşler' başlıklı boyutuyla öğretmenlerin; cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu ve en son mezun olunan yükseköğretim kurumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Veri toplama aracının ‘Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin’ ve ‘Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Görüşler’ başlıklı boyutları ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Bunların yanında araştırmada dikkat çekici şu sonuçlara da ulaşılmıştır:

- Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin çoğu ($\overline{X}$: 4.03) müzelerin, sanat eğitim açısından önemli olduğu doğrultusunda görüş ifade etmişlerdir.
- Araştırmaya katılan 118 öğretmenin çoğunun (% 80.5) öğrencileri müzelere götürdükleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenler müzeleri kullanmama gerekçesi olarak en çok öğrenim programlarının uygun olmaması, ikinci olarak yeterli deneyimlerinin olmaması üçüncü olarak da müzelerde kendilerine rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmayışı ya da yeterli zamanlarının olmadığı yönünde görüş ifade etmişlerdir.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Okullarda müzelerin eğitim açısından uygulamalı olarak etkin bir şekilde kullanılabilmesi için dersler müzelerde işlenebilecek şekilde öğretim programları düzenlenebilir.
- Müzelerde, rehberlik yapabilecek personel bulunmayışı ya da yeterli zamanlarının olmayışı sonucundan yola çıkarak, müze eğitimi alanında yetişmiş elemanların sayısının arttırılması için YÖK üniversitelerde müze eğitimi veren bölümlerin sayısını arttırılabilir.
- MEB, müzelerin eğitim amaçlı daha etkin kullanılabilmesi için müzelere ve okullara gerekli maddi desteği sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Müze Eğitimi, Görsel Sanatlar Dersi

ABSTRACT

The aim of this research is to evaluate teacher's views on the level of taking advantage of the museums in the visual arts lesson. In line with this general purpose ,secondary school visual arts teachers' views on the importance of using museums for art education, the current situation regarding the use of museums for art education and reasons for not using the museums for arts education; gender, age, education level, the most recent graduation from higher education institutions and if there is a significant difference according to the length of service in the profession are tried to be determined.

Study group of the research includes 118 visual arts teachers working in 97 secondary schools under MEB (National Education Ministry) in the central districts of Diyarbakır (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) during 2013-2014 Academic Year Spring Term.

The datas in the research were obtained with the data collection tool previously developed and applied by Mercin (2002). The survey results obtained from the research have been analyzed with SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 16.0 programme and have been evaluated through benefiting from t-Test, variance analysis (ANOVA), standard deviation and the arithmetical averages.

The results obtained for sub-goals of the research are summarized as follows:

- No statistically significant difference has been found between the sizes of the data collecting device titled ' Opinions on the Importance of Using Museums With the Aim of Art(Painting) Education' and the teachers' gender, age, education level and the most recent graduation from higher education institutions.
- No statistically significant difference has been found between the sizes of the data collecting device titled 'Opinions on the Current Situation Regarding the Use of Museums With the Aim of Art(Painting) Education' and the teachers' gender, age, education level, the most recent graduation from higher education institutions and the length of service in the profession.
- No statistically significant difference has been found between the sizes of the data collecting device titled 'Opinions on Not Using Museums With the Aim of Art(Painting) Education'and the teachers' gender, age, education level and the most recent graduation from higher education institutions.

- Sizes of the data collecting device titled ‘ Regarding the Importance of Using Museums With the Aim of Art(Painting) Education’ and ‘Regarding the Importance of Not Using Museums With the Aim of Art(Painting) Education’ ,and teachers’ service time in their profession have been observed as statistically and significantly different

In line with the results above, the following remarkable results have been reached as well:

- Most of the secondary school teachers ($\overline{X}$: 4.03) thought museums are important in terms of arts education.
- It’s observed that most of the 118 teachers (% 80,5) having participated in the research take their students to the museums.
- Teachers referred mostly to improper education programs, secondly lack of sufficient experience and thirdly the lack of people who can guide them in museums or lack of sufficient time, as the justification for not using museums.

The following suggestions are given in line with the results above:.

- In order to use museums effectively in terms of education practically in schools lessons can be organized in a curriculum that can be processed in a museum.
- Based on the lack of staff to guide or lack of sufficient time in museums, YÖK (Higher Education Committee) can increase the number of the departments giving museum education to increase the number of trained staff in the field of museum education.
- MEB (National Education Ministry), can provide the necessary financial support to museums and schools in order to use museums for educational purposes more effectively.

Keywords: Museum, Museum Education, Visual Arts Course

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI……...…….……i

ÖNSÖZ.……...……...……..iii

ÖZET……...……...……..iv

ABSTRACT……...……..vi

İÇİNDEKİLER…….……..…….viii

KISALTMALAR LİSTESİ..…….…….……x

TABLOLAR LİSTESİ...…….…..…….…….……xi

1. GİRİŞ……...……...1

1.1. PROBLEMİ DURUMU…….……...1

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI…….…...……..2

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ……...…….…….3

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI…….…….....…….4

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI…….…….....…….4

1.6. TANIMLAR……...…….……..4

2. KURAMSAL ÇERÇEVE……...……...7

2.1. SANAT EĞİTİMİ……...…….…….7

2.2. SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ…….……...8

2.3. TÜRKİYEDE SANAT EĞİTİMİ……...….……...10

2.4. MÜZENİN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ…...……...13

2.5. TÜRKİYEDE MÜZENİN TARİHSEL GELİŞİMİ……...…….……15

2.6. MÜZELERİN EĞİTİMDEKİ ROLÜ…….……...…….17

2.7. SANAT EĞİTİMİNDE MÜZELERİN YERİ……20

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR……..22

4. YÖNTEM……...……..29

4.1. ARAŞTIRMA MODELİ……...…….…….29

4.2. ÇALIŞMA GRUBU……...…….……29

4.3. VERİLERİN TOPLANMASI……...…….…….29

4.3.1. VERİ TOPLAMA ARACI……...……30

4.3.2. VERİ TOPLAMA SÜRECİ…….……..……..31

4.3.3. VERİLERİN ANALİZİ……...……..……..…….31

5. BULGULAR……...……32

5.1. MÜZELERİN SANAT (RESİM) EĞİTİMİ AMAÇLI KULLANILMASININ ÖNEMİNE İLİŞKİN BULGULAR…….32

5.2. MÜZELERİN SANAT (RESİM) EĞİTİMİ AMAÇLI KULLANILMASINA İLİŞKİN MEVCUT DURUMLA İLGİLİ BULGULAR…….……..…38

5.3. MÜZELERİN SANAT (RESİM) EĞİTİMİ AMAÇLI KULLANILMAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER HAKKINDA BULGULAR…….....……45

6. TARTIŞMA……...……...51

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER……...……..57

7.1. SONUÇLAR……...…….……...57

7.2. ÖNERİLER……...…….…….60

8. KAYNAKLAR……...……..62

9. EKLER……...……..67

10. ÖZGEÇMİŞ…….……...77

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

ICOM: International Counsil Of Museum

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

AMM: Anadolu Medeniyetler Müzesi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No Tablo Adı Sayfa No

1. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Frekanslara Ait Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları……..32
2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları…….……..34
3. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları…….……..35
4. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları……..……...……...……...35
5. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları….……..36
6. Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları…….……..37
7. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları……...37
8. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları……...……...….38
9. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Frekanslara Ait Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları…….……39
10. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları……...……40
11. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları……...41
12. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili ANOVA Analizi Sonuçları…….……..41
13. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları……...42

14. Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları…….…..43
15. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları……...……43
16. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili ANOVA Analizi Sonuçları……...44
17. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Frekanslara Ait Ortalama Sonuçları……...45
18. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları……...46
19. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları…….……47
20. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları…...……..47
21. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları….…….48
22. Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları……..48
23. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları……...49
24. Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları…….....……50

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmayla ilgili problem durumu, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Hızla değişen ve gelişen dünyamızda etkili ve kalıcı bilgiye ulaşmada farklı yollar denenmektedir. Bunlardan biri de eğitim ve öğretim sadece okullarla sınırlandırılmayıp okul dışı mekanlarda aktif olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Bunlar arasında tarihi yerler, galeriler ve farklı birçok kurum olmakla beraber müzelerin etkili ve kalıcı öğrenmede ayrı bir yeri vardır.

Müzeler Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Hayat Bilgisi, Tarih, Sanat Tarihi ve Görsel Sanatlar dersi gibi çok farklı alanlarda öğretmenlerin eğitimin sürecinde yararlanabilecekleri, Özsoy'un (2005:3) belirttiği gibi "duvarsız derslik" diye nitelendirilebilecek önemli yerlerdir. Görsel Sanatlar dersi için ise müzeler daha önemli bir yere sahiptir. Çünkü bu derste görmek yaratıcılık duygusunu tetiklemesi bakımından önemlidir. Öğrencilere sadece teorik olarak verilecek bilgiler bu ders için yetersiz kalır. Öğrencilerin somut eserleri görmesi sanatın öğe ve elemanlarını algılamasına ve anlamlandırmasına yardımcı olur (Buyurgan, Mercin, 2005:106). Müze ziyaretleri bu anlamda öğrenciye aktif öğrenme imkanı vererek okul ortamında çocuklarda görülmeyen becerilerini gösterme şansını verir (Hooper-Greenhill, 1999:172).

Öğrenci merkezli eğitim anlayışıyla beraber müzeler, öğrencilerin dokunarak, görerek, yaparak yaşayarak öğrenmesine etkili katkı sağlaması bakımında dünyanın birçok ülkesinde eğitim kurumları gibi kullanıldığı bilinmektedir. Ülkemizde ise müzelerin eğitsel işlevi şimdilik yoktur. Bundan dolayı eğitim amaçlı materyallere de sahip değildir. Müzelerde çalışanlar ise pedagojik eğitim almamış ülkemize özgü klasik devlet memuru anlayışıyla atanan insanlardan oluşmaktadır (Artut, 2006:102). Bunlar ülkemizde müzeleri eğitim amaçlı kullanılmamasının önündeki önemli sorunlar olarak görebiliriz. Ayrıca müzelerin eğitim amaçlı kullanılmamasının bir başka sebebi de ders programlarının uygun olmamasıdır. Özellikle görüştüğüm görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu ders süresinin 40 dakika olmasından oldukça yakınmaktaydılar. Ders süresinin sınırlı olmasının müze ziyareti gibi etkinliklere yönelmede kendilerini bir çaba içine girme konusunda olumsuz etkiledikleri görüşünü belirtmişlerdir.

Görsel sanatlar dersi açısından müzelerin gerekli olduğu bilinci öğrencilere kavratılması gereken önemli bir husustur. Bu anlamda görsel sanatlar öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Müzeler sayesinde öğrenciler şimdiyle geçmiş arasında bağ kurabilir, kendi varlığının kökleriyle iletişim imkanı kurabilir ve bu sayede daha somut bir öğrenme sağlayarak yaratıcılığını geliştirebilir. Bu bağlamda "Ağaç yaşken eğilir" sözünden hareket edecek olursak ortaokulda verilecek sanat eğitimin de müzelerin önemli olduğu düşünülebilir. Yapılan bu araştırma ile müzelerin sanat eğitimindeki önemi ve mevcut durumun belirlenmesi açısından ortaokul Görsel Sanatlar öğretmenlerinin görüşlerine gereksinim duyulmuştur. Bu sayede ortaokullarda müzelerin Görsel Sanat dersi eğitimi açısından kullanılıp kullanılmadığıyla ilgili mevcut durum saptanmaya çalışılacaktır. Bu araştırmada elde edilen bulgular sayesinde; ders programlarının ve süresinin yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğu ve bu düzenlemenin sanat eğitiminin kalitesine katkı sağlayacağı umulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı ortaokullarda görev yapan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin müzeleri görsel sanatlar eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Ayrıca müzelerin görsel sanat eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durum ve müzelerin görsel sanatlar eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenleri saptamaya çalışmaktır.

Bu genel amacı belirlemek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Ortaokullarda görev yapan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarının önemine ilişkin görüşleri;
   - **a)** Cinsiyetine göre
   - **b)** Yaşına göre,
   - **c)** Eğitim durumuna (Ön lisans, Lisans, Y.lisans, Doktora),
   - **d)** En son mezun olduğu yükseköğretim kurumuna göre (Eğitim fakültesi, Güzel sanatlar fakültesi, Diğer),
   - **e)** Mesleğindeki hizmet süresine göre farklılık göstermekte midir?
2. Ortaokullarda görev yapan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleri;
   - **a)** Cinsiyetine göre,

b) Yaşına göre,

c) Eğitim durumuna (Ön lisans, Lisans, Y.lisans, Doktora),

d) En son mezun olduğu yükseköğretim kurumuna göre (Eğitim fakültesi, Güzel sanatlar fakültesi, Diğer),

e) Mesleğindeki hizmet süresine göre farklılık göstermekte midir?

3. Ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin görüşleri;

a) Cinsiyetine göre

b) Yaşına göre,

c) Eğitim durumuna (Ön lisans, Lisans, Y.lisans, Doktora),

d) En son mezun olduğu yükseköğretim kurumuna göre (Eğitim fakültesi, Güzel sanatlar fakültesi, Diğer),

e) Mesleğindeki hizmet süresine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma sayesinde toplanacak verilerle öncelikle sanat eğitiminde önemli bir yere sahip olan müzelerin ortaokullarda görevli Görsel Sanatlar öğretmenlerince sanat eğitimi amaçlı kullanılıp kullanılmadığıyla ilgili mevcut durum ve görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri kullanmayla ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilecek bu veriler sayesinde;

a) Ortaokul Görsel Sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanımıyla ilgili mevcut durum belirlenerek bu yöndeki eksikliklerin belirlenmesine katkı sağlayacağı,

b) Görsel Sanatlar öğretmenlerinin müze etkinliklerine yönelik görüşleri üzerine düşünme, tartışma ve yeni araştırmalara imkan sağlayacağı,

c) Görsel Sanatlar dersi programının geliştirilmesine ve ders süresinin gözden geçirilmesine katkı sağlayacağı,

d) Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerine, müze yetkililerine ve daha sonra bu konuyla ilgili yapılacak başka araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıklar şunlardır;

a) 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili merkez ilçelerindeki MEB'e bağlı (Bağlar, Kayapınar, Sur,Yenişehir) 97 ortaokulda görev yapan ve araştırmaya katılan 118 öğretmen ile sınırlıdır.

b) Ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen veri toplama aracındaki sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

c) Ortaokullarda müzelerin sanat eğitimi (resim) amaçlı kullanılabilirliği, ölçme aracının ölçtüğü kapsam ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımları şunlardır;

a) Araştırmada görüşlerine başvurulan öğretmenlerin veri toplama aracının sorularını yanıtlarken soruları içtenlikle yanıtladıkları düşünülmüştür.

b) Bu araştırmanın başarısı veri toplama aracını cevaplayan öğretmenlerin bilgi ve deneyimleriyle doğrudan ilişkilidir.

1.6. Tanımlar

Sanat: İnsanlık tarihiyle yaşıt diyebileceğimiz sanatın günümüzde herkes için geçerli genel geçer bir tanımı yoktur. Farklı düşünürler, sanatçılar, sanat bilimcileri, felsefeciler farklı tanımlar getirmişlerdir. Burada sanata dair birkaç tanıma değinilecektir;

Sanat, güzeli ortaya çıkaran bir etkinliktir (Tolstoy, 2010:13).

Sanat, hayatı anlayan zekanın onu en ilgi çekici en güzel şekillere sokması demektir (Edman, 1998:12).

Sanat, insanlık tarihi kadar eski ve insanla var olan bir olgudur. Sanatın temelinde insana özgü olan güzeli arama duygusu vardır. Sanat bu anlamda güzeli yaratma çabasıdır (Balcı, 2005:13).

İnsan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişinin dışavurumudur (Artut, 2006:19).

Gombrich'e (2011:15) göre sanat diye bir şey yoktur, sadece sanatçılar vardır. Bir zamanlar renkli toprakla mağara duvarlarına çizilen resimler günümüzde boyalarla tual gibi farklı materyaller üzerine çizilmektedir. Tüm bu etkinlikler sanat olarak tanımlanabilir. Sadece bu sözcüğün değişik yer ve zamana göre farklı tanımlanabileceği unutulmasın.

Doğada kendiliğinden oluşmayıp, insan çabasıyla, emek katılarak oluşturulan eserlere sanat denir (Şişman, 2006:13).

Estetik: Estetik sözcüğü, Yunanca Aisthesis (duygu, duyum) Aisthanesthai (duymak, algılamak) sözcüklerinden gelmektedir. 18. yüzyıla kadar günümüzdeki yaygın anlamıyla kullanılmıştır. Alman filozof Baumgarten tarafından yayımlanan Aesthetica adlı kitabında estetik sözcüğü derinlemesine incelenerek ilk defa bir bilim dalı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Baumgarten estetği "Duyulardan elde edilen bilgilere güzel üzerine düşünme bilimi olarak" tanımlamıştır (Balcı, 2005:11). Estetik bir bakış biçimi, bir öngörü, bir genel beğeni düzenidir, bu beğeniyi somutlaştıran veya somutlaştıracak olan kurallar bütünüdür (Timuçin, 2008:16).

Eğitim: Eğitime dair yapılmış pek çok tanım mevcuttur. Bu tanımların bazıları eğitimin genel ve kapsamlı anlamını, bazıları ise belli bir plan ve program uygulanarak ortaya çıkan anlamını öne çıkarmıştır. Eğitimin genel ve kapsamlı anlamına dair yapılan bazı tanımlar şunlardır:

- ✓ Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir.
- ✓ Eğitim geniş anlamda bireyin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir.
- ✓ Eğitim kişinin yaşadığı toplum içinde değerli olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.
- ✓ Eğitim, seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin, özellikle de okulun etkisi altında sosyal yeterlik ve en iyi şekilde bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.
- ✓ Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme oluşturma sürecidir (Ada ve diğerleri, 2006:5-6).

Müze: Türkçe'de de kullanılan müze kelimesi Grekçe "Mouselon" kelimesinden türemiş olup Yunan mitolojisinde Musa'lar (ilham perileri) olarak adlandırılan tanrıçalara adanan tapınak ve Atina'da Musa'lara ayrılan tepe anlamına gelmektedir. Aynı kelime

“Museum” şeklinde Latinceye ve diğer batı dillerine geçmiştir. İngilizcede “Museum” Fransızcada “Musee” Almancada “Museum” olarak kullanılmaktadır (Gerçek, 1999:1). Tanım olarak ise müze, sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda, geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini içinde barındıran, görerek, işiterek, uygulama yaparak, hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, halka açık heyecan verici öğrenme mekanlarıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:68).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

Bir disiplin olarak sanat eğitimi, genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını kapsayan, okul içi ve dışı yaratıcı sanat eğitimi olarak tanımlanır. Dar anlamda, okullarda bu alana ilişkin verilen dersle sınırlıdır. Bu genel anlamın dışında sanat eğitimi denilince çoğunlukla plastik sanatlar alanında verilen eğitim şeklinde anlaşılmaktadır. Tanımların her ikisinde de yetişkin birey eğitiminden çok yetişmekte olan bireyin eğitim süreci anlaşılmaktadır (San, 1983:19).

Sanatın yaşamımızda önemli bir yeri vardır. Hayatımızda önemli bir yere sahip olan sanatı da doğru tanımak gerekir. Bu aşamada da sanat eğitimi devreye girer. Fıscher'in (2010:9) de belirttiği gibi sanatın, hayatın yerini tutması, insanla çevresi arasında bir denge sağlaması, sanatın niteliğini ve gerekliliğini az da olsa anlatmaktadır. İleri toplumlarda bile insanla çevre arasında sürekli bir denge düşünülmeyeceğine göre sanat geçmişte olduğu gibi gelecekte de var olacak demektir.

Sanat eğitimi bir bilim dalı olmasından ötürü diğer disiplinlerle sürekli etkileşim içindedir. Kırışoğlu'nun (2005:3) da ifade ettiği gibi görsel sanatlar eğitimi, estetiğin, sanat tarihinin, eğitim ve öğretimin problemleriyle ilgilenir. Kişinin sanatsal gelişimi, sanattaki öğrenme ve yaratıcılık eğitimi, sanat eğitiminin inceleme konuları arasındadır. Yani sanat eğitimi, kullandığı yöntemlerle alakalı sorunlara felsefe, psikoloji, toplumbilim ve antropoloji gibi bilim dallarıyla işbirliğine giderek çözüm arar.

Sanat sayesinde geçmişin bilgi ve tecrübe birikimleri yeni nesillere aktarılabilir. Özsoy (2003:19) bunu şu şekilde ifade etmektedir; Sanat, nesilleri birbirine bağlayan önemli bir disiplindir. Yeni kuşakları eğiterek ve bilgilendirerek bu işlevini yerine getirir. ''Ben kimim?'' ve ''Nereden geliyorum?'' gibi düşündürücü sorularla onların değişimlerine ve gelişimlerine yardımcı olur. Sanat, geçmiş düşünce kalıplarıyla günümüz düşünce kalıpları arasında karşılaştırma olanağı sağlar. Sanat sayesinde yaratıcı düşünme yetisi kazanılır.

Sanat eğitimi, bireye kendi kültürünü sevdirir, öğretir ve bu değerlere sahip çıkacak bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:12).

Sanat eğitimi, bilginin ve teknolojinin hızla geliştiği ve değiştiği günümüz dünyasında toplumlar için vazgeçilmez bir gereksinimdir. Artut'un (2006:110) ifade ettiği gibi sanat eğitimi gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun tüm toplumlar için zorunlu bir gerekliliktir. Toplumlar, sanat eğitimi yoluyla bireylerin bir yandan yeteneklerini ortaya çıkartarak estetik duyguları geliştirilmiş, üretken kişiler olmalarını amaçlarken diğer yandan da uygar bir toplum yaratma yolunda faaliyetler göstermektedir. Bu bakımdan sanat, medeniyet düzeyi hangi seviyede olursa olsun tüm zamanlarda canlılığını korumuştur.

Günümüzde disiplinler arası eğitim yaklaşımının bir yansıması olarak sanat eğitimi yoluyla diğer disiplinlerden ve gündelik hayattan elde edinilen bilgiler, daha kalıcı hale getirilebilir. Bu bağlamda "sanat yoluyla eğitim" ya da "sanatta eğitim" 21.yüzyıl çağdaş eğitiminde geçerliliğini korumaktadır. Sadece sözcükler ile kalıcı bilginin kişilere öğretilemeyeceği bilimsel olarak bilinmektedir. Bir fotoğraf, resim ya da görsel bir öğe, onlarca sözcükten çok daha etkili bir öğrenme sağlayacaktır. Bütün bu sebeplerden dolayı sanat, birey ve toplumlar için vazgeçilmez alanlardan biri olarak görülmektedir (Ayaydın, Vural, Tuna, Yılmaz, 2011:3-4).

2.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat eğitiminin özünde, insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi, kişinin ruhsal gereksinimlerini doyurması, çağdaş ve duyarlı bir toplum oluşturma çabası görülür. Sanat eğitimi yoluyla bireyler anlatımlarında özgürlük imkanını bulur. Aynı zamanda bireylerin soysal yaşamının ayrıntılı bir alanını oluşturur (Artut, 2006:111). Sanat eğitimi yoluyla birey, duygu ve düşüncelerini kendi becerilerine uygun bir şekilde gerçekleştirirken hem sıkıntılarından kurtulur hem de yaratma isteğini tatmin eder. Böylelikle evrensel ahenge istemeyerek de olsa katkı sağlar, onunla kendisi arasında empati kurar. (Boydaş, 1990 akt.: Tosun, 2009:35).

Sanat eğitimi, geleceğe yönelik daha sağlam nesillerin yetiştirilmesinde birey ve toplum açısından önemli rol oynar. Özsoy (2003:51-52) bunu şöyle ifade etmektedir; sanat eğitimi bütün öğrenciler için gereklidir. Baş döndürücü bir hızla gelişen günümüz teknoloji çağında çevremizde duygularla beslenmiş, algılama, anlamlandırma, anlama, değerlendirme becerisi gibi uyarıcılar önemli hale gelmektedir. Görsel sanatlar, imge ve simge yüklü bir dünyanın anlamını çözmeleri için bireylerin çeşitli becerilerini

geliştirmelerine yardımcı olur. Ayrıca sanat eğitimi sayesinde güncel sorunları ve düşünceleri öğrenmek, kültürlerin yaratılmasına ve uygarlığın yapılandırılmasına katkı sağlamak ve kişilerin kendi becerilerini geliştirmelerinde önemli rol oynar.

Günümüz eğitiminde yaratıcı kişilik özelliği önemli görülmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde sanat eğitiminin diğer disiplinlere oranla önemi anlaşılabilir. San'ın (2004:25) da ifade ettiği gibi küçük yaşlardan başlayarak çocukları yaratıcı kılabilecek en uygun alan sanat alanıdır ve bu açıdan sanat eğitimi genel eğitim sistemi içinde yaygın olarak yer alması gereken bir disiplindir. Gençaydın'a (1993:3) göre; çağdaş insanın içine itildiği durumlar onu ruhsal açıdan zedelediği için kültür yeteneğini de azaltmıştır. Bundan dolayı tek yönlü entelektüel (zihinsel) gelişim tehlikesine karşı, duygu içerikli değerlerin geliştirilmesine önem verilmelidir. En güçlü ahlaki değerler, kişisel yaratma yoluyla harekete geçebilir. Bu yolla her yaratıcı uygulamanın zihinsel ve disiplinli bir gayret gerektirdiği anlaşılabilir. Zihinsel ve bedensel duyarlılığın güçlendirilmesi, yaratıcı süreç yoluyla duyuların uyandırılması ilginin yoğun ve taze tutulmasıyla olasıdır.

İnsanın eğitim gereksinimleri çok yönlüdür. İnsan eğitiminin temel yön ve bileşenlerinden biri de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi bilim, teknik, felsefe ve kinestetik disiplin eğitimleriyle beraber bireysel ve toplumsal eğitimin vazgeçilmezlerindendir (Mercin ve Alakuş, 2007:15).

Günümüz toplumunda amaçlanan yaratıcı düşünebilen nitelikte insan yetiştirilmesi konusunda sanat eğitimi önemli bir yere sahiptir. Çünkü yaratıcı düşünceyi besleyen nitelikte sanat eğitimi alarak yetişen birey bilgi çağına rahatlıkla adapte olur. Günümüz bilgi çağı ürünlerinin kişiyi etkilemesi kişinin de bilgi çağı ürünlerini etkilemesi sürekli tekrarlanan bir döngüdür. Bu anlamda sanat eğitiminin gerekliliği ve önemi günümüz bilgi çağında daha fazla önemli hale gelmektedir (Bölükoğlu, 2002:254).

Çağdaş sanat eğitimi yoluyla birey ve toplumların, çevreye duyarlı olmalarını sağlamalarına, çevreleriyle faydalı bir etkileşim içine girmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamalarına, ürün ortaya koyabilmelerine, yorumlama güdülerini doyurabilmelerine ve yaşam süreçlerini daha anlamlı hale getirebilmelerine olanak sağlar (Buyurgan ve Buyurgan, 2001:12).

Sanat eğitimi, çocuğun kendini özgürce ifade edebileceği bir ortam sağlar. Onun kişiliğinin gelişmesine, kendisine güven duygusunu kazanmasında önemli rol oynar. Sanat

dersleri sayesinde sorumluluk, paylaşma, malzemeyi kullanma konularında bilgi sahibi olur. Sanat eğitimi yoluyla, toplumu ile kaynaşmış, barışçıl, yaratıcı ve özgür düşünebilen, geleceğin izlerini yansıtan, değişen koşullara göre kendini güncelleyebilen nesillerin yetişmesi için vazgeçilmez bir alandır (Ayaydın ve diğerleri, 2011:35-36).

2.3. Türkiye'de Sanat Eğitimi

Türklerde sanat daima mevcut olmuştur. Ancak sanat Türklerin yaşadığı yerlere, devirlere, kurdukları siyasi oluşumlara göre birbirlerinden etkilenerek sürekli devamlılığını sürdürmüştür (Güvemli, 2005:189). Örneğin; kendinden önceki sanatsal unsurlarda Selçuklu unsurları görülmekle birlikte Selçuklu sanatının asıl unsurları, Anadolu'da Osmanlıların meydana getirdiği sanatta görülmektedir (Aslanapa, 1993:VIII). Bu bağlamda Türkiye'deki sanat eğitiminin Osmanlıda başladığı söylense de bilimsel olarak bu olası değildir. Hem imparatorluk yapısı hem de sosyokültürel altyapı, sanatı geleneksel anlamda tanımış ve geliştirmiştir. Aynı dönemde batı toplumlarında başlayıp devam eden plastik sanatlar ve klasik anlamda sanat eğitimi hızlı bir şekilde devinim kazanmıştır. Osmanlının son dönemlerindeki batılılaşma hareketleriyle birlikte plastik sanatlar ve sanat eğitimi alanlarında yeni arayışlar olduğu görülür. Bu dönemde özellikle yurtdışından getirilmiş bazı ünlü ressamlar ile (Gerome, Harpignies, Aiwazowky, Fromentin) yurtdışına sanat eğitimi amaçlı gönderilmiş ressamlardan (Ferit Tevfik Paşa, Süleyman Seyyid, Şeker Ahmet Paşa, Hüsnü Yusuf Bey) önemli bir kuşak meydana getirmiştir (Mercin, 2002:28).

18. yüzyılda Osmanlı imparatorluğunu çöküşten kurtarmak amacıyla askeri ve eğitim alanında yapılan yenilikler sonucu resim dersleri ilk kez askeri okulların ardından sivil okulların müfredatına eklenmiştir. 1773'de açılan Mühendishane-İ Bahr-İ Hümayun, 1796'da açılan Mühendishane-İ Berri-İ Hümayun, 1827'de açılan Tıbbiye ve 1835'de açılan Harbiye mekteplerinde başlangıçta askeri amaçlı olmakla beraber resim dersleri, müfredatlarında yer almıştır (Özsoy, 2003:69). Bu dönemde yaşayan II. Mahmut, 1830'da kendi resmini devlet dairelerine astıran ilk Osmanlı padişahıdır (Turani, 2003:667).

Tanzimat'la beraber batı Avrupa'dakilere benzer öğretmen okullarının açılması sanat eğitimi açısından önemlidir. Önceki dönemlerde medreseler, kendi ve diğer okullar için tek öğretmen kaynağı iken 1848'de kurulan Darülmuallimin-i Rüşdi ile ilk kez bu görev başka bir öğretmen okuluna devredilmiştir. Yine 1862'de açılan İlköğretmen Okulu ve 1870'de açılan Kız Öğretmen Okulu, batılı anlamda program uygulamış ve resim

derslerine yer vermişlerdir. 1883'de Osman Hamdi Bey'in kuruculuğunu yaptığı Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi), görsel sanatlar alanında resim heykel ve mimarlık alanında batılı anlamda sanat eğitimi veren ilk yüksekokul olarak Türk eğitim tarihinde bir ilk olmuştur. Okulun adı 1969'da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar akademisi, 1982'de Mimar Sinan Üniversitesi olarak değiştirilmiştir (Özsoy, 2003:69-71). İlk yılında kız öğrencilerin kabul edilmediği Sanayi-i Nefise Mektebi'nin haricinde kız öğrencilerinde gidebileceği İnas (Kız) Sanayi-i Nefise mektebi 1914 yılında açılmıştır (Ayaydın ve diğerleri, 2011:27).

Osmanlının son dönemlerinde Türk resmi gelişimini sürdürürken değişik topluluklar da oluşmaya başlamıştır. 1908 yılında kurulan "Osmanlı Ressamlar Cemiyeti" ismini değiştirerek 1921'de "Türk Ressamlar Cemiyeti" sonra da "Türk Sanayi-İ Nefise Birliği" adını almıştır. Daha sonra bu da değişerek "Güzel Sanatlar Birliği" adını alır. Sanat tarihimizde önemli yeri olan bu gruptan sonra Nurullah Berk ve Refik Epikman gibi sanatçıların oluşturduğu "Müstakil Ressamlar Birliği" kurulmuştur. Müstakillerden sonra kübizm ve soyut sanatın genel kabul görmesine meyilli Nurullah Berk, Cemal Tollu gibi sanatçıların öncülüğünde 1933 yılında "D Grubu" adındaki topluluğu kurmuşlardır. Sonradan "D Grubu''nun Türk resmine hiç katkısı olmadığını ileri süren bir grup sanatçı "Yeniler Grubu" ismiyle yeni bir grup kurar. Yeniler grubundan sonra 1946'da Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun on öğrencisi 10'lar Grubu'nu kurarlar. 1960'larla birlikte Adnan Çoker, Tülay Tura gibi sanatçılar "Mavi Grup" ismiyle yeni bir grup kurarak Türk resmine yeni bir renk getirmişlerdir (Artut, 2006:79-80).

Yeni kurulmakta olan bir ülke için Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki dönemde, sanat eğitimi üzerine çalışmaların başlatılması dikkate değerdir. Cumhuriyetin ilanından 2 yıl sonra 1925 ve 1926 yıllarında Dewey, Stiehler ve Parker gibi yabancı eğitimciler ülkemize davet edilerek raporlar oluşturulmuştur (Ayaydın ve diğerleri, 2011: 28). Oluşturulan bu raporlarla daha önce Güzel Sanatlar Akademisi bünyesinde İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun verdiği "Resim Öğretmenliği Kursundan" ayrı bir bölümün açılması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla 1926 yılında kurulan Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü bünyesinde 1932 yılında resim bölümü açılmıştır. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş bölümüne ilk öğretmenler olarak İsmail Hakkı Tonguç, Malik Aksel, Hayrullah Örs, İsmail Hakkı Uludağ, Şinasi Barutçu ve Mehmet Ali Atademir atanmışlardır. Sonradan Almanya'da seramik eğitimi ve heykel eğitimi gören Hakkı İzzet ile Fransa'da resim eğitimi gören

Refik Epikman'ın gelmesiyle bölümün eğitim kadrosu oluşturulur. Bölümün ilk programı batı eğitim anlayışı ve ülkenin o anki şartları göz önünde bulundurularak bu kadro tarafından oluşturulur (Özsoy, 2003:72-73).

Cumhuriyet döneminin diğer bir etkili eğitim kurumu şüphesiz Köy Enstitüleridir. İş eğitimi ilkeleriyle hareket eden, köyün birçok açıdan kalkınmasını amaçlayan bu kurumlarda, sanat çalışmaları büyük önem taşımış ve eğitim bütünlüğünün vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Ancak 1947'de bu eğitim kurumlarına son verilmiştir (Kırışoğlu, 2005:37-38).

21. yüzyılın başlarında sayısı 16 ya ulaşan "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri" de sanat eğitimi açısından önemlidir. Bu liselere ilköğretim okullarını bitirmiş, resim ya da müzik yeteneği bulunan öğrenciler kabul edilmiştir. Bu okulların öğrenim süresi 4 yıl olmakla beraber ilk yılı yabancı dil eğitimi ağırlıklı dersler verilmektedir (Özsoy, 2003:76).

Eğitim sistemimizin durumunun tartışıldığı "Milli Eğitim Şuraları" incelendiğinde 1962 yılındaki 7. Milli Eğitim Şurasında "eğitim ve sanat" konusuna büyük yer verilerek, güzel sanatların eğitim hayatımız ve ulusal kalkınma açısından değeri vurgulanmış, sanatın günümüzde günlük hayatımızın bir parçası, sanayi ve ticaretle iç içe olduğu ve birbirlerini etkilediği vurgulanmıştır. Sanatın, ülkemizin tanıtılmasında ve ülkemizi temsil etmedeki etkisi vurgulanarak devletin bir sanat politikası olması gerektiği vurgulanmıştır. (Ayaydın ve diğerleri, 2011:31-32).

Günümüz sanatı, alışıldık natüralist resimlere alışanlar için kapalıdır. Çünkü düşünce ürünü olan sanat yapıtını anlamak doğa çizimlerini anlamak kadar kolay olmuyor. Günümüz sanatını anlamak isteyen yapımcı düşünceye açılmanın yolunu aramalıdır (İpirişoğlu ve İpirişoğlu, 2009:190). Ülkemizde bu doğrultuda eğitim veren üniversite düzeyindeki kurumlarda 2000'li yıllardan sonra yeni açılan üniversitelerle beraber "Eğitim Fakülteleri"nin sayısının artmasına paralel olarak "Resim-İş" öğretmeni yetiştiren bölümlerin sayısı da artmıştır. Bu okullardaki ders müfredatlarında uyum sağlamak için Yüksek Öğretim Kurumu "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" kapsamında diğer öğretmen yetiştiren bölümlerde olduğu gibi Resim-İş öğretmeni yetiştiren bölümlerin programlarında da düzenlemeler yapmıştır. Sanat eğitimi alanında ülkemizde son yıllardaki uygulamalar ve bu konuda yapılan bilimsel araştırmalar göz önüne alındığında dünyadaki eğitim

sistemleriyle paralel bir şekilde gelişimini sürdürdüğü görülür (Ayaydın ve diğerleri, 2011:33).

2.4. Müzenin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Kelime anlamı olarak "Müze" sözcüğü Grekçe "Mouseion" sözcüğünden türemiş olmakla beraber, Yunan mitolojisinde Musalar (İlham Perileri) ismindeki tanrıçalara adanan tapınak ve Atina'da Musalara ayrılan tepe anlamına gelmektedir. Aynı kelime "Museum" olarak Latinceye ve diğer dünya dillerine geçmiştir. İngilizce ''Museum'', Fransızca ''Musee", Almanca "Museum" olarak adlandırılmaktadır (Gerçek, 1999:1).

Müzenin yapılmış birçok tanımı mevcuttur. Bunlardan bazıları şöyledir:

Buyurgan ve Buyurgan'a (2012:68) göre müze; sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini içinde barındıran görerek, işiterek, uygulama yaparak hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, halka açık heyecan verici öğrenme mekanlarıdır.

Müzelerin, geleneksel ve çağdaş anlamda sınıflandırılmış iki tanımı mevcuttur. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Osman Hamdi Bey'den sonra müze müdürlüğü görevini sürdüren Halil Edhem Bey müzeyi geleneksel anlamda şu şekilde tanımlamaktadır: "İlim, fen ve sanat alanlarının tümünü bünyesinde bulunduran eserler ve eşyalardan oluşan koleksiyonların teşhir edildiği ve korunduğu binalara verilen isimdir." Çağdaş anlamıyla ise müze; toplumun ve onun ilerleyişinin hizmetinde olan, halka açık, insana ve onun yaşam çevresine şahitlik etmiş eşyaların üzerine araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kar düşüncesi olmayan, devamlılığı olan kurumdur (Buyurgan ve Mercin, 2005:30).

1946 yılında, anıtların ve sitelerin incelenmesini özendirmek, korunmasını ve değerlendirilmesini kolaylaştırmak amacıyla Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) kurulmuştur (Akyürek, 1989: 74). Konsey'in 5 Eylül 1989 tarihinde Hollanda'nın Lahey kentinde yapmış olduğu 16. İCOM genel toplantısında kabul edilen ve 7 Temmuz 1995 tarihinde Norveç Stavanger'deki 18. ICOM genel toplantısında düzeltme yapılmış olan ICOM tüzüğünün 2. maddesinde Müze şu şekilde tarif edilmektedir: "Müze halka açık, çalışma, eğitim ve eğlendirme amacıyla koruyan, araştıran, bildiren ve sunan, kar amacı

gütmeyen, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan sürekli bir kurumdur." (Gerçek, 1999:11-12).

İnsanlar, tarih boyunca unutmaya ve unutulmaya karşı sürekli bir mücadele içinde olmuştur. Her türlü buluş ve gelişim insanlar içindir. Uygarlıklar oluşturan insanlar sadece konuştuklarıyla yetinmiş olsaydı geçmişini bilmesi olanaksızlaşırdı. Zaten müzelerin ortaya çıkışının bir nedeni de insanların yaratmış oldukları bu uygarlıklardaki değerli objeleri toplama ve saklama gayretidir. Ortaya konan bu eserler, insanların doğaya karşı vermiş olduğu mücadeleyi ve bilinmeyen güçlere karşı korku ve saygısını göstermiştir. Dinsel törenlerde, tapınaklara hediye edilen veya adak olarak bırakılan bu eşyalar müzelerin başlangıcını oluşturur. Eski çağlarda tapınaklarda toplanan bu eşyaların ilk örnekleri Mezopotamya'da, Mısırda ve Yunanistan'da görülmüştür (Gerçek, 1999:2-3).

Bilinen ilk Müze, Ön Asya uygarlıklarında görülmüştür. M.Ö. XII. yüzyılda Elam Kralı Ştruknahunte yaptığı seferler sonucu elde ettiği ganimetleri Mezopotamya'dan alır ve Elam ülkesine götürür. Eserler burada Tanrı Nergal'a adanır ve bu müzeciliğin doğuşu sayılır (Koçak, 2010:18).

Rönesans'la beraber başlayan yeni arayışlar sonucunda sanatta ve bilimde hızlı gelişimler sağlanmış buna bağlı olarak da koleksiyonculukta gelişmiştir. 16. yüzyılın başında dünyada toplanan bütün malzemeler, müzeler için birer kaynak görevi görmüştür. 16. yüzyılın ortalarında İtalya'da "Medici" ailesinin bir koleksiyonunun tanıtılmasında "Müze" sözcüğü ilk kez kullanılmıştır. 18. yüzyılda müzeler herkesin faydalanabileceği kurumlar haline gelmiştir. 1746 yılında Fransız krallığı sarayında biriktirilen tarihi sanat eserlerinin halka gösterilmesi fikri ortaya atılmış ve 1750 yılında dünyada bilinen ilk resmi "Lüksemburg Müzesi" kurularak bu düşünce gerçekleştirilmiştir. 1759 yılında İngiltere British Müzesinin temeli atılmıştır. 1863 yılında bir koleksiyoncu, eserlerini Oxford Üniversitesine bağışlamıştır. Bu koleksiyonun sergilenmesiyle İngiltere'de modern

Lüksemburg Müzesi

anlamda müzecilik başlamıştır. ABD'de 1773 yılında Güney Caroline'da açılan "Charles Müzesi" ilk halk müzesidir. 19. yüzyılda dünyanın en büyük müzelerinden "Amerikan Tabiat Müzesi" (1874) açılmıştır (Denizci ve Mizra, 2013:30-31).

20. yüzyıla gelindiğinde ise yaşanan dünya savaşları ve ekonomik çalkantılar, Avrupa'da müzelerin gözden geçirildiği bir dönem olmuştur. Hükümetler ve diğer toplumsal kuruluşlar, bu dönemde sosyal yaşama destek sağlamak amacıyla müzelere yeni roller biçmişlerdir. Buna bağlı olarak bu dönemde arkeoloji, tarih, etnografya, bilim ve doğa tarihi müzeleri gibi yeni müze türleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yüzyılın sonlarında ortaya çıkan diğer bir müze türü ise güncel bilimsel gelişmeleri halkla paylaşan "Bilim müzeleridir" (Karadeniz, 2010:17-18).

19. yüzyılın son çeyreği ile 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan çocuk müzeleri ise önemli müze türlerindedir. Günümüzden yaklaşık 100 yıl önce Amerika'nın New York şehrinde kurulan "Brooklyn Children's Museum" bilinen ilk çocuk müzesidir. Amerika'da günümüzde sayıları 300'ü bulan çocuk müzesi bulunmaktadır. Bu müzeler okullardaki eğitim içeriğiyle uyumlu bir şekilde sergi ve rehberlik hizmeti vermektedirler (Zilcioğlu, 2008:19-20).

Brooklyn Children's Museum

2.5. Türkiye'de Müzenin Tarihsel Gelişimi

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de müzecilik, koleksiyonculukla başlamıştır. Bunun izlerine ilk olarak 13. yüzyıl Selçuklu döneminde rastlanmaktadır. Selçuklular eski Konya'nın bulunduğu höyüğü çevreleyen surların çevresine, ellerine geçen çeşitli

dönemlere ait kabartmalı eserleri bir kural dahilinde dizerek müzecilik örneği vermişlerdir (Yıldızturan, 2007:29).

Osmanlı döneminde ise 19. yüzyılda Sultan Abdülmecid 1845 yılında Yalova'daki bir gezi sırasında yerde gördüğü mermer taşları üzerinde yazılar görür ve bunların ne olduğunu sorar. Kendisine Kral Konstantin'in isminin yazılı olduğu bilgisi verilir. Bunun üzerine bu yazıtları toplatarak İstanbul'a gönderir. Toplanan bu yazıtları bu dönemde Tophane-i Amire Müşiri olan Rodosluzade Ahmet Fethi Paşa, İstanbul'daki Bizans kiliselerinin içinde en eskisi olan Aya İrini'ye (Hagia Eirene) taşır ve ilk Türk müzecisi unvanını almış olur (Gerçek, 1999:80-81). Bu müze daha sonra Sadrazam Ali Paşa tarafından tekrar düzenlenerek Müze-i Humayun (İmparatorluk Müzesi) ismi verilerek Osmanlı imparatorluğunda ilk kez eserler, müze olarak adlandırılan bir binada toplanmıştır. Müze-i Hümayunun ilk müdürlüğüne Galatasaray Lisesinin tarih öğretmeni Edward Goold getirilmiştir. 1872 yılında Sadrazam Mithat Paşa döneminde müze müdürlüğüne, Berlin Üniversitesinde arkeoloji ve sanat tarihi eğitimi görmüş olan ve 1847 den beri İstanbul'daki eski yazıtlar üzerinde çalışmalar yapan Avusturya Lisesi müdürü Dr. Philipp Aanton Dethier getirilmiştir (Kaya ve Adıgüzel, 2007:800-801).

1881'de Dethier'in ölümünden sonra yerine Osmanlı bürokrasisinde önemli bir yeri olan İbrahim Edhem'in oğlu Osman Hamdi ilk Türk müze müdürü olarak görevlendirilir. Osman Hamdi, 1860 yılında hukuk eğitimi almak üzere Fransa'ya gider fakat daha sonra fikrini değiştirerek resim eğitimine yönelir. Eğitiminin ardından İstanbul'a dönen Osman Hamdi, Matbua-ı Ecnebiye (Yabancı Dilde Yayınlar Müdürlüğü), Altıncı Daire-i Belediye Müdürlüğünden sonra Müze-i Humayun müdürlüğü yapar (Shaw, 2004:122-125). Müze müdürlüğü sırasında 1877'de başlattığı Sayda kazısı ile ismini dünya arkeoloji çevrelerine duyuran Hamdi Bey yine bu dönemde yaptığı sayısız kazılar sayesinde ülkemizdeki birçok müzenin koleksiyonunu zenginleştirmiştir (Cezar ve Edgü, 1986:14-15). Türkiye'nin ilk Eski Eserleri Koruma Yasası olan Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin 1884 yürürlüğe girmesinde Osman Hamdi etkili olmuştur. Bu yasa sayesinde yabancıların tekelinde olan kazılar denetim altına alınmış, eserlerin yurtdışına götürülmesi önlenmeye çalışılmış ve izinsiz kazılar suç sayılmıştır. Osman Hamdi, Topkapı Sarayı'na yakın olan Çinili Köşk'ün karşısına Türklerin ilk özgün müzesini yapmıştır. Böylece Müze-i Humayun'un ismi Asar-ı Atika Müzesi olarak değiştirilmiş Cumhuriyet döneminde ise müzenin ismi İstanbul Arkeoloji Müzesi olarak değiştirilmiştir. Osman Hamdi Bey, ressam olduğundan dolayı

Asar-ı Atika Müzesine bağlı Sanayii Nefise Şahane Mektebi Alisinin kurulmasında önemli rol oynamıştır. Müze müdürlüğüne atandıktan 3 yıl sonra kurduğu okulun yöneticiliğini sürdürmüştür. 24 Şubat 1910'da geçirdiği bir hastalığın ardından Kuruçeşme'deki yalısında ölmüştür (Yücel, 1999:53-59).

Osman Hamdi Beyin ölümünden sonra yerine kardeşi Halil Edhem Bey getirilmiştir. Halil Edhem Bey Osmanlı kültür kurumlarını Türkiye Cumhuriyeti kurumlarına dönüştürülmesinde etkili rol oynamıştır (Denizci ve Mizra, 2013:39).

Cumhuriyet döneminde ise Atatürk'ün isteğiyle 3 Nisan 1924 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Topkapı Sarayı içindekilerle beraber bir müze olarak ziyarete açılmıştır. Atatürk daha sonra 911 yıl kilise 481 yıl cami olarak kullanılan Ayasofya'nın müzeye dönüştürülmesini sağlarmıştır. Yine bu dönemde Türkiye'nin ilk resim heykel müzesi İstanbul Resim Heykel Müzesi için Dolmabahçe Sarayı'nın 9 bin metrekarelik veliaht dairesini tahsis eder. Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk'ün eğitim reformuyla beraber yeni üniversiteler reformu hazırlanmıştır. Bu yasada arkeoloji ve tarih bölümleri bulunmaktadır. 1935 yılıyla birlikte Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kurulmuş, Ankara ve İstanbul'daki üniversitelerde arkeoloji bölümleri açılmıştır. Son yıllarda çağdaş müzecilik anlayışı sayesinde Türk müzeciliği, dünya müzeleri seviyesine ulaşmıştır. Avrupa Müze Forumunun (The Europe Museum Forum) her yıl düzenlediği yarışmada, Anadolu Medeniyetler Müzesi 1997 yılında "Avrupa'da Yılın Müzesi" ödülünü almıştır (Yıldızturan, 1997:31-33).

2.6. Müzelerin Eğitimdeki Rolü

Müze eğitimi, genel eğitimin bütünlüğü içerisinde özel unsurları olan, planlı ve eğitsel yöntemlerden yararlanarak oluşturulan bir eğitim sürecidir. Bu eğitim süreci müze öncesi, müzede ve müze sonrası olarak sınıflandırılabilir. Müze eğitim süreci örgün bir eğitim olarak gerçekleştirilebileceği gibi teknolojik materyaller ve internet yoluyla yaygın eğitim şeklinde de verilebilmektedir. Bu sayede müze eğitimi, müzeden yoksun bölgelere ulaştırılabilmektedir (Ayaydın ve Diğerleri, 2011:229).

Denizci ve Mirza'nın da (2013:22) ifade ettiği gibi müzeler insanoğlunun geçmişine ait araç gereçleri ve bunların bulundukları yerleri araştırır ve korur. Elde ettiklerini topluma sunarak kişiyi eğitmeyi, geliştirmeyi ve eğlendirmeyi hedefler. Müzeler toplumun

hizmetinde devamlı ve kalıcı olan, maddi bir çıkar elde etmeyi hedeflemeyen kurumlarıdır. Müzelerin çeşitli işlevleri vardır. Bunlar:

a. Müzelerin toplama işlevi
b. Müzelerin belgeleme işlevi
c. Müzelerin koruma işlevi
d. Müzelerin sergileme işlevi
e. Müzelerin eğitim işlevidir.

Müzelerin amaçları ve türleri zaman içinde değiştiği gibi işlevleri de yeni teknolojilerle, yeni uzmanlarla ve toplumsal ilgi alanlarıyla değişikliğe uğramıştır (Onur, 2014:44). Geçmişte eşya toplamak, bu eşyaları korumak ve güzel bir şekilde sergilemek olan müzelerin işlevleri değişerek halka karşı eğitici ödevleri olduğu kabul edilerek, tek ya da grup halinde gelen ziyaretçilere düşünüşün geliştirilmesine katkı sağlaması gerektiği günümüzde kabul görmektedir (Allan, 1959:17). Son iki asır boyunca müzelerin eğitim rolü, önemli bir gelişim göstermiştir. 19. yüzyılın başında eğitmek ve bilgilendirmek müzelerin kuruluş amaçlarından biri olmuştur. Bu dönemde müzeler, uzun eğitim alma imkanına sahip olamayan insanlar için kendilerini eğitmek amacıyla yararlanılan eğitim mekanları olarak görülüyordu. 20. yüzyılın sonunda herkesin okula gitme fırsatının sağlanmasından bir asır sonra yaşam boyu öğrenme felsefesi ve formal öğrenimin tamamlanmasıyla öğrenmenin bitmediği kabul edilerek müzeler herkes için hem eğitsel hem de eğlendirici mekanlar olma yolunda önemli bir mesafe almıştır (Hooper-Greenhill, 1999:28-29).

Günümüzde ise müzelerin eğitim işlevi oldukça etkili ve önemli bir duruma dönüşmüştür. Bu işlev doğrudan insanlarla ilişkilidir ve kişinin okul öncesi döneminden başlayıp yaşlılık dönemine kadar geçen süreyi içine alır (Buyurgan ve Mercin, 2005:96). Müze ve galerilerdeki eğitim okul ortamındaki eğitim için tamamlayıcı bir unsurdur. Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en önemli yönü, öğrencilere alternatif öğrenme fırsatı sunmasıdır. Bu özellik, formal sınıf ortamında fark edilmeyen öğrenci beceri ve yeteneklerinin ortaya çıkma fırsatıdır. Tüm çocuklar için yeni insanlarla tanışmak, yeni bir ortama girmek, bilgi toplamak gibi yaşantılar uyarıcı olabilir ve çocuklar bu sayede okulda öğrendikleri bilgileri somut olarak algılayabilirler (Hooper-Greenhill, 1999:167).

Eğitimin amacı bireye bilgisini alıştırma yollarını öğretmek ve muhakeme etme alışkanlığı kazandırmaktır. Bu anlamada müzeler sadece eşyaları sergilemekle kalmaz, kitapların ve derslerin açıkça ortaya kuramadığı bağları gösterebilir, müzelerde gözlemlenen eşyalar sayesinde insan zihnini düşünmeye zorlayarak mantıklı kararlar alabilen bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar (Harrıson, 1963:109).

Gartenhaus'un (1997:35-36) ifade ettiği gibi müzeler, çocuklara yaratıcı düşüncelerini ortaya koyma fırsatı veren kurumlardır. Çocuklar müzelerde karşılaşacakları nesneler sayesinde kendi özgün fikirlerini ortaya koyabilme imkanı bulurlar.

Onur'un da (2012:197) belirttiği gibi müzelerin, okuldaki eğitime katkı sağlayan birçok unsuru vardır. Resmi okullardaki formal müfredatın boşluğunu müzeler doldurmaktadır. Geleneksel eğitimdeki müfredatın öğrencileri sınırladığı yerde müzeler, bir alternatif ve eğitim mekanı olarak birçok imkan sağlamaktadır.

Çağdaş eğitim, sorgulayan, düşünen, yaratıcı bireyler geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenme, düşünme, gözlem, sorgulama ve uygulama süreçlerinin beraber gerçekleştirildiği bir ortam olarak müzeler aktif öğrenme mekanlarıdır (Abacı ve Diğerleri, 2005:114).

Ülkemizde müzeciliğin yaklaşık 150 yıllık olan geçmişi batı ülkeleriyle kıyaslandığında kısa sayılabilecek bir süredir. Buna rağmen geçen bu sürede, müzecilik konusunda önemli gelişmeler gösterdiğimiz söylenebilir. Uygulama anlamında nesneye yönelik müzecilikten insana yönelik eğitim amaçlı müzeciliğe yönelik farkındalığa çok önceden varılmıştır. Ülkemizde ilkokul müzesi, 1868'de Galatasaray Lisesinde (Tarihi Terbiiye Müzesi) kurulmuştur. Bu da müze eğitimi konusu ile geçmişten beri ilgilenildiğini göstermektedir. Cumhuriyetin ilanıyla beraber okul müzelerinin kurulması kararlaştırılmıştır. 1930 yılında Bursa'da bir ilkokulda, 1931 de İstanbul'da bir lisede okul müzesi açılmıştır. 1958'de öğretmenler için müze el kitabı bastırılmıştır. 1982'de düzenlenen 1. Milli Kültür Şurasında "Müze Eğitimi" vurgulanır ve büyük müzelerde çocuk bölümleri kurulması önerilir. Milli Eğitim Bakanlığı, 1986'da okul müzelerine ilişkin yönerge yayınlar. Daha sonra 1992 ve 1995'te okul müzeleriyle ilgili yeni yönergeler yayınlar. Antalya Arkeoloji Müzesinde 1990 yılında, İstanbul Arkeoloji Müzesinde 1995 yılında çocuk bölümleri açılır. Müze eğitimiyle ilgili iki kuruluştan biri olan Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Anabilim Dalı 1989'da, Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Anabilim Dalı ise 1997'de öğrenime başlar (Hooper-Greenhill, 1999:5).

Avrupa ve Amerika'da, eğitim açısından müzelerden yararlanmak için birçok çalışma yapılmaktadır. Ülkemize eğitim amaçlı olarak Amerika ve Avrupa'daki kadar olmasa da önemli çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemiz müzelerinden Anadolu Medeniyetler Müzesi (AMM), eğitim yönünden en çok etkinlik yapan müzedir. Anadolu Medeniyetler Müzesi bünyesinde uzun yıllar boyunca okullarda düzenlenen konferanslar ve seminerlerle etkinlikler düzenlenirken çağdaş müzecilik anlayışı doğrultusunda günümüzde eğitim etkinlikleri sürdürülmektedir (Tosun,2009:31). Bu bağlamda müzenin etkisinin artırılması, çocuklardaki yaratıcılık becerisinin geliştirilmesi, kalıcı ve katılımcı öğrenmenin geliştirilmesi amacıyla geçmiş yıllarda AMM'de "Çocuk Dostu Müze" gibi değişik projeler uygulanmıştır. Bu proje sayesinde çocukların yaratıcılıklarını arttırmak amacıyla atölyeler oluşturmak, drama yoluyla öğrenme fırsatı sağlamak, etkileşimli görsel ortamlar sunmak hedeflenmiştir (Denizci ve Mizra:2013:72).

Ülkemizde ise halen müzeler, eğitim işlevini yerine getirebilmek için gerekli eğitim bölümleri ve uzman kadro bakımından yoksun bir durumdadır. Ülkemizdeki müze görevlileri genelde sanat, tarihçi, arkeolog ya da etnoloji gibi disiplinlerde yetişmiş kişilerdir. Bu durum ise müze eğitimcilerinin yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Yani müzelerde görev yapacak öğretmen, müzeci gibi eğitimci kadrolarının yetiştirilmesini sağlamak ülkemizdeki müze eğitimi açısından en önemli problemlerin başında gelmektedir (Seidel ve Hudson,1999:6).

2.7. Sanat Eğitiminde Müzelerin Yeri

Sanat eğitimi, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde, kendine güven duygusu kazanmasında ve kendini özgürce ifade etmesinde oldukça etkilidir. Sanat eğitimi, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen, yaratıcı düşüncelerini ortaya koyabilen, soyut düşünme duygularını geliştirebilen çocukların yetişmesi için günümüz eğitim sisteminde bir zorunluluktur (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:11).

Görsel sanatlar eğitimi görmek, uygulama yapma isteğini canlandırması ve yaratıcılığı desteklemesi bakımından önemlidir. Sadece anlatılarak verilecek bir görsel sanatlar eğitimi eksik olur. Bireyin bir eserle doğrudan karşı karşıya gelmesi eserdeki sanatın ilke ve elemanlarını fark etmesi açısından etkilidir. Bunu sağlamak ise bir müze ya da galeride olabilir (Buyurgan ve Mercin, 2005:106).

Okullar için müzeler birer laboratuvar ve atölye görevi görür. Orijinal esere bakılarak müzede yapılan eğitim sayesinde bireyler, geleneksel çalışma sisteminden kurtularak daha etkin ve kalıcı eğitim alma şansını yakalamış olur. Dört duvar arasındaki derslikten sıyrılarak daha özgür bir ortamda, sanat eseriyle doğrudan ilişki içinde olacağı görsel sanatlar eğitimi daha kalıcı ve anlamlı olacaktır. Birey, eser eleştirisi dersini müzede alarak sanat eserini doğru anlamlandırmayı ve sanata daha duyarlı tepki vermeyi öğrenecektir (Denizci ve Mizra, 2013:97).

Sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve atölye uygulamalarının kaynaştırıldığı sanat eğitimiyle müze birleştirildiğinde daha bütüncül bir bakış açısı sağlanmış olacaktır. Müzede eser incelenirken gözlem, araştırma, düşünme, analiz ve sentez yapma, bakmaktan çok görme, öğrenirken eğlenme, keşfetme ve merak duygularını uyandıran bu süreçte bireyin estetik beğenileri artmaktadır (Abacı ve Diğerleri, 2005:117).

Sanat eğitimi için en etkili aktivite ortamları, müze içerisindeki eğitimlerdir. Sanat eğitimi, uygulamasız olamayacağından atölye çalışmaları vazgeçilmez bir alan oluşturur. Bu kapsamda gelişmiş batı ülkelerindeki ünlü müzelerde, atölye çalışmaları yapılmaktadır (Ayaydın ve Diğerleri, 2011:234).

Buyurgan ve Mercin'in (2005:116) ifade ettiği gibi, ilk ve ortaokullar için müze ziyaretleri bir gerekliliktir. Bu kurumlarda çocuklara verilen derslerdeki içeriklerin gerçek örnekleri müzelerde bulunmaktadır. Okulların müze ziyaretlerinde, öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Çünkü okul ve müze işbirliği kapsamında yapılacak müze ziyaretleri, öğrenciler için sınıflarının ve sanat odalarının devamı gibidir.

Batılı gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında müze eğitimi konusunda geri kaldığımız gerçeğine rağmen ülkemiz gibi çok eski tarihe sahip olan ve bu tarihe ait kalıntıları bulunduran müzelerimizde, batı ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de okul müze programlarını uygulamak mümkündür (Koçak, 2010:31). Bu bağlamda son yıllarda ülkemizde de önem kazanmaya başlayan müzeler ve müze eğitimi konusu, sanat eğitiminde öğretmenlere yeni ufuklar açan, değişik ve etkili sanat eğitimi imkanı sağlayan bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Sanat öğretmenlerinin günümüzde sıklıkla yararlandıkları müzeler ve galeriler, öğrencileri kapalı sınıf ortamından uzaklaştıran, yaparak yaşayarak öğrenme imkanını sunan bir ortamda işlenen görsel sanatlar dersi, öğretmen kadar öğrencileri de mutlu edeceği bir gerçektir (Buyurgan ve Mercin, 2005:107).

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Mercin (2006) Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişiye, Kalıcılığa Ve Tutuma Etkisi araştırmanın amacını oluşturduğu doktora tezinin evrenini Diyarbakır il merkezindeki liseler, çalışma evrenini Diyarbakır ili Ziya Gökalp Lisesi, örneklemini ise random yoluyla oluşturulan, 2005-2006 eğitim-öğretim yılı güz döneminde okulun 10 TM-A (n=30) deney grubu ve 10 TM-F (n=31) kontrol grubu sınıfındaki öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; resim dersinin müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişi, kalıcılık ve tutum puanları bakımından deney gurubu lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Ayrıca deney grubundaki öğrenciler, resim dersinde uygulanan, müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine dayalı öğretimin derslerindeki başarıyı olumlu şekilde etkilediklerini ifade etmişlerdir.

Metan (2007) "İlköğretim Okullarının 1. Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinin evrenini 2005-2006 yılında Ankara merkezde bulunan 496 ilköğretim okulunda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemini ise Çankaya ilçesindeki ilköğretim okullarından random yöntemiyle seçilmiş 5 tane ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 60 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre bazı ilköğretim 1. kademe okullarında görsel sanatlar dersini sınıf öğretmenlerinin okuttuğu görülmüştür. Ancak bu öğretmenlerin branş eğitimine sahip olmadıkları görülmüştür. Görsel sanatlar eğitimi dersi için müzeler etkin eğitim kurumlarıdır. Görsel sanatlar eğitimi dersi Müfredatında müzelerin kullanılmasıyla ilgili etkinlikler yer almasına rağmen, ilköğretim 1. kademe görsel sanatlar eğitimi dersine giren sınıf öğretmenlerinin müzeleri eğitim amacına uygun kullanmadığı görülmüştür.

Önder, Abacı ve Kamaranj'ın (2009) "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı" isimli proje çalışmasında, "İstanbul'da tarih boyunca yaşamış olan farklı uygarlıkların giyim tarzları ve farklı işlevlerinin, beşinci sınıf öğrencileri tarafından öğrenilebilmesi" araştırılmıştır. Proje uygulaması İstanbul MEB'e bağlı Zahide Zehra Garrimg İlköğretim Okulu 5-A sınıfında eğitim gören 32 öğrencinin (16'sı deney, 16'sı kontrol grubu) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Programın etkililiğini ölçmek amacıyla deney-kontrol

gruplu deneme modeli oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından hazırlanan "müzelerin eğitim amaçlı kullanımını değerlendirme formu" deney-kontrol gruplarına ön test-son test olarak uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde elde edilen istatistiksel verilere göre, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden "arkeoloji müzesiyle ilgili bilgi düzeyi" ve araştırmanın araştırma temasını oluşturan "giysilere ilişkin bilgi düzeyleri" açısından daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Programın farklı temaları, farklı yaş grubu çocuklar ile çalışılması önerilmiştir.

Aktekin'in (2008) "Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri" başlıklı makalesi, Türkiye'de tarih öğretiminde yerel tarihin öğretimiyle ilgili, Ankara, Anadolu Medeniyetler Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi (I.TBMM Binası), Cumhuriyet Müzesi (II.TBMM Binası) ve Bitlis'in Ahlat ilçesindeki Selçuklu Müzesinden birer uzmanla yarı yapılandırılmış mülakat tekniğiyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere dayanmaktadır.

Araştırma sonucuna göre; görüşme yapılan tüm uzmanlar müzelerin eğitsel görevi bulunduğuna inanmaktadırlar. Fakat hiçbir uzman, okul ziyaretlerinin verimli ve etkili olduğuna inanmamakta ve bu ziyaretlerden öğrencilerin hiçbir şey öğrenmediklerini ifade etmektedirler.

Mercin'in (2002) "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinin evrenini 2001-2002 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de sanat eğitimi ağırlıklı eğitim veren 40 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi oluşturmaktadır. Örneklemi ise, güzel sanatlar liseleri içinden random yöntemiyle seçilen 8 ildeki lise oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları şöyledir; öğretmenlerin çoğunun müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmadıkları görülmüştür. Bunun birinci nedeni olarak öğretim programlarının uygun olmayışını, ikinci olarak deneyimlerinin olmayışını, üçüncü olarak da müzelerde kendilerine rehberlik yapabilecek kişilerin olmayışını gerekçe olarak göstermişlerdir.

Varol (2001) "İlköğretim Okulların İkinci Kademe Programı Resim-İş Dersinde Müze Eğitiminin Yeri Ve Önemi" başlıklı araştırmasında verilere kaynak tarama ve görüşme yöntemiyle ulaşmıştır. Araştırma evrenini Ankara ili Polatlı ilçe merkezindeki 19 ilköğretim okulunun ikinci kademesindeki görevli resim-iş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örneklemini ise ilçedeki 10 ilköğretim okulundaki 15 Resim-iş dersi öğretmeni oluşturmaktadır. Varol'un elde ettiği bazı önemli araştırma sonuçları ise şöyledir; müze eğitimiyle ilgili olan gerekli bilgiler öğrencilere aktarılmamaktadır, öğretmen ve öğrencilerin büyük bir kısmının müze ziyaretinde bulunmadıkları görülmüştür, müze ziyaretlerinin yetersizliği olarak öğrenci ve öğretmenin yetersiz maddi kazançları ve devletin okullara sağladığı yetersiz maddi destek gösterilmiştir.

Gürkan'ın (2004) "İlköğretim II. Kademe Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma" başlıklı yüksek lisans tezinin amacı öğrencilerin müzelerle ilgili genel bilgilerini, müzelere bakış açılarını belirlemek ve müze eğitiminin sanat eğitimine etkilerini bulmaya yönelik hazırlanmıştır. Araştırma evrenini Bursa ili merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarının ikinci kademe öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemi ise, Bursa ilinin Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinden seçkisiz örneklem yoluyla belirlenen 2'şer okuldan toplam altı okulun 8.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Ders uygulamasına yönelik olarak random yoluyla seçilen Yıldırım Ticaret Borsası İlköğretim Okulu 7/A sınıfı öğrencileri, olasılık temelli öğretme yöntemi olan sistematik örnekleme yoluyla çift ve tek numaralı öğrenciler olmak üzere iki gruba ayrılmış, bir gruba müze eğitimiyle diğer gruba sözlü anlatın ve soru cevap yoluyla ders anlatılmıştır. 3 hafta devam eden ders uygulaması lise giriş sınavlarına hazırlanmalarından dolayı 8. sınıflara değil de 7. sınıflara uygulanmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir; öğrencilerin çoğunun müzelerle ilgili genel bilgi düzeyleri yeterlidir, eğitim yaşantısı süresinde müze ziyaretlerine giden öğrencilerin çoğu eğitim yaşantısı süresince sadece bir defa okul gezisi sayesinde müzeye gidebilmiştir, sanat eğitimi derslerinde müze gezisi sayesinde yaparak-yaşayarak öğrenme, öğrencilerin sanatsal etkinliklerine olumlu izler bırakarak kalıcı öğrenme sağlamaktadır, farklı disiplinlerin eğitiminde müzeler çok etkili ortamlardır.

Çetin (2006) "Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinin amacı Türkiye'deki eğitim fakülteleri resim-iş eğitimi anabilim dallarında yetiştirilen öğrencilerin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve anasanat atölye uygulamalarına müze eğitiminin etkisinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubunu Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim dalı 4. sınıf 10 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucu şöyledir; ülkemiz müzelerinde eğitim açısından yetişmiş elemanların istihdam edilmesi, ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarıyla

daha sıkı bir ilişki ağının kurulması gerekliliği vurgulanmıştır. Ülkemizde müzeciliğin özel sermaye desteğiyle gelişmekte olduğu belirtilmekle beraber devletin müze kurumları ve müze eğitimine daha fazla destek sağlaması gerektiği ve müze eğitimi sayesinde sanat eleştirisi, sanat tarihi, sanat uygulamalarıyla yetişen bireylerin toplum içinde bilinçli ve kültürlü olduğu belirtilmiştir.

Akengin'in (2011) "İlköğretim 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İşbirliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi" başlıklı doktora tezinin amacı, ilköğretim 6. sınıf görsel sanatlar dersinde öğretmenin kullandığı yöntemle yürütülen ders etkinliklerinde farklı olarak, bu derste somut sanat ve kültür eserlerinin sergilendiği müzelerden işbirliğine dayalı öğretim yöntemi ile bir kaynak olarak yararlanılması sonrası elde edilecek sonuçlar ve buna bağlı geliştirilecek önerileri ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Ankara Hayri Erişen İlköğretim Okulu, örneklem grubunu ise 6. sınıfta öğrenim görmekte olan iki farklı şubenin 30'u deney 31'u kontrol grubu olan 61 öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi öğrenci görüşleri alınarak deneysel işlem öncesi ön test ve öğrenci görüşleri kayıt altına alınmıştır. İşlem sonrası son test yapılmıştır. Sonuç olarak; işbirliğine dayalı müze eğitiminin uygulandığı deney grubu ile öğretmenin kullandığı yöntem temelli kontrol grubu arasında başarı ve öğrenci görüşleri açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin işbirliğine dayalı müze eğitimi sürecinde daha etkili öğrenmelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Turanlı (2012) "Oyuna Dayalı Müze Etkinliklerinin Öğrenci Erişi ve Görsel Sanatlar Dersine Karşı Tutumları Üzerine Etkisi" konulu doktora tezinin amacı, müzeyi daha etkili bir öğrenme mekanı haline getirmek için eğitsel oyunların etkisini tespit etmektir. Araştırma çalışma grubunu 2011-2012 eğitim-öğretim güz döneminde Ankara Elmadağ Namık Kemal İlköğretim Okulu II. kademe 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında random yöntemiyle seçilen 2 şube kullanılmıştır. Örneklem gruplarını 6/A 29 öğrenci deney grubu 6/B 28 öğrenci kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırma sonucu şu şekildedir; programda yer alan etkinlikler ve Ankara Devlet Resim Ve Heykel Müzesi'nde oyuna dayalı müze etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin erişi ve görsel sanatlar dersine erişi ve görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını arttırmada etkili olduğu görülmüştür.

Hacısalioğlu (2013) "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Tarihi Çevre ve Müze Bilincinin İncelenmesi" konulu araştırmasının amacı, ortaöğretim görsel sanatlar eğitiminde tarihi çevre ve müze bilinci konularının çok yönlü şekilde incelenmesi ve bundan yola çıkılarak elde edilen sonuçlar ve bulgulardır. Araştırma evrenini ortaöğretim okulları görsel sanatlar dersi alan öğrencilerdir. Çalışma grubunu ise İzmir Seferihisar Anadolu Lisesinde görsel sanatlar dersi alan, aynı yaş grubundaki 10. sınıf öğrencilerinden amaçlı örneklemle oluşturulan 20 kişilik grup oluşturmaktadır. Araştırma sonucu şöyledir; ülkemizde son 20 yıllık sürece müze eğitimine ilgisi olanların dışında kimsenin haberinin olmadığı kurumlardı. Bunda sanat dersine verilen değer eksikliği önemli bir etkendir. Bu 20 yıllık sürede sanat eğitimi dersleri azalmış ve ders süresi bir saate düşürülmüştür. Ülkemizde özel ve vakıf müzeler eliyle gelişen müzelerde eğitim anlamında nitelikli çalışmalar yapılamamaktadır. Bu sıkıntıların en önemlisi devlet tarafından yeterli bütçe ayrılmayışı ve yetişmiş personele kadro açılmayışı gelmektedir.

Usbaş (2010) "Okul Öncesi Eğitiminde Müzelerden Yararlanma Programının 6 Yaş Çocukları Üzerinde Etkilerinin İncelenmesi" başlıklı araştırmanın amacı, MEB okul öncesi programında yer alan sosyal-duygusal ve bilişsel alanın amaç ve kazanımları doğrultusunda hazırlanan "Okul Öncesi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Programının" okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 6 yaş çocukları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma evrenini İstanbul ili Üsküdar ilçesindeki ilköğretim okulları, çalışma evrenini Acıbadem Türk Telekom İlköğretim Okulu, örneklemini ise 2008-2009 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde okulun anasınıfının A ve B şubesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. A şubesi kontrol B şubesi deney grubu olmak üzere toplam 42 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, programlı bir müze ziyaretinde yer alan, gezi öncesi ve gezi sonrası etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencileri arasında öğrencilerin sosyal-duygusal ve bilişsel gelişimi, öğrenilenlerin kalıcılığa ve müze yaşantılarının günlük yaşamlarına yansıması açısından, deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Özeskici (2009) "Müzede Öğrenmenin Öğrencilerin Görsel, Duyuşsal Ve Kinestetik Yönleri Üzerine Etkileri" başlıklı araştırmasının amacı, müze eğitiminin bazı sanatsal etkinliklerle zenginleştirilip zenginleştirilmeyeceğini saptamak ve bu etkinliklerin öğrencilerin görsel, duyuşsal ve kinestetik öğrenme biçimleri üzerine etkisinin olup olmadığını saptamaktır. Araştırma evrenini 2008 yılında Çorum ili merkezinde bulunan

Bahçelievler İlköğretim Okulunda yedi şubede eğitim gören 207 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemini ise 95 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda müze eğitiminin etkinliklerle yapıldığında öğrencilerin görsel-duyuşsal ve kinestetik öğrenme biçimlerinin 3'ünüde olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Koçak (2010) "İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen Ve Müze Yetkililerinin Görüşleri" başlıklı araştırması doğrultusunda çalışmanın amacı, görsel sanatlar eğitimi dersi ile müze içi etkinliklerin ilişkilendirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktır. Araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin beraber kullanıldığı betimsel model kullanılmıştır. Nicel veriler için Ankara ve tokat ilindeki 48 ilköğretim okulunda ikinci kademeden 125 öğrenci ve Ankara, Tekirdağ, Kastamonu, Kayseri, Rize, Trabzon ve Tokat illerindeki çeşitli ilköğretim okullarında görev yapan 30 görsel sanatlar dersi öğretmeni derecelendirme ölçekli bilgi toplama formu uygulanmıştır. Araştırma sonuçları şöyledir; öğretmen ve öğrenci cevapları arasında tutarlılık olduğu saptanmıştır. Bazı müzelerde, öğretmen ve öğrenciler, gezi sırasında uygulamaya yönelik çalışmaların yapılmadığını, gezi sonrasında ise baskı ve biçimlendirme malzemeleriyle yapılan üç boyutlu çalışmaların daha çok kullanıldığını, drama, tartışma ve araştırma yöntemlerinin uygulamalı çalışmalardan daha az kullanıldığını ifade etmişlerdir. Öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri arasında farklılıklar gözleniştir. Müze yetkilileri öğrencilerin birçoğunun gezi öncesinde bilgilendirilmediklerini, öğrencilerin müze kurallarına uymadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ve öğrenci görüşleri tutarlı olarak çoğu müzenin atölyesi olmadığından müze içi etkinliklere yeteri düzeyde yer verilmediğini belirtmişlerdir.

Süzen (2005) "İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin Ve Resim-İş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri" belirlemek amacıyla 2004-2005 eğitim öğretim yılında eğitim veren Türkiye'deki ilköğretim okulları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarından random yöntemiyle seçilen 4 ilçedeki ilköğretim okulları oluşturmuştur. Örnekleme alınan okullardaki eğitmenlerin 48'i yönetici ve yönetici yardımcısı, 40'ı ise resim-iş öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Resim öğretmenlerinin bazı okullarda 1 bazılarında ise 2 ve 3 olmasından dolayı toplam 40 kişiyle görüşme yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

kalabalık sınıf mevcutları, okul yöneticiler ve resim-iş öğretmenlerinin tecrübesizliğinden dolayı müze ve sanat galerilerinde müze eğitimi uygulamalarının yapılmadığı gözlenmiştir.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımına ilişkin yapılan bu araştırmalar incelendiğinde; kalıcı öğrenmeler oluşturmada müzelerin etkin bir rol oynayabileceği görülmüş, fakat müzelerin birer eğitim ortamı olarak etkin bir şekilde kullanılmadığı görülmüştür.

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

4.1. Araştırma Modeli

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012:79).

Betimsel olarak yapılan bu araştırma kapsamına alınan ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, müzeleri, sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasıyla ilgili görüşleri bağımlı değişken, farklı görüşlerin oluşmasına yol açtığı düşünülen cinsiyet, yaş, mezuniyet durumu, en son mezun olunan yükseköğrenim kurumu ve mesleğindeki hizmet süresi bağımsız değişken olarak varsayılmıştır.

4.2. Çalışma Grubu

2013 – 2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde MEB'e bağlı Diyarbakır'da öğrenim veren ortaokullar araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise ulaşılabilir örneklem alma yöntemi ile Diyarbakır ili merkez ilçelerindeki (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) 97 ortaokul ve bu okullarda görev yapan 118 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin; 56'sı kadın 62'si erkek, 103'ü lisans 15'i yüksek lisans mezunu, 95'i Eğitim Fakültesi 23'ü güzel sanatlar fakültesi mezunudur.

4.3. Verilerin Toplanması

Araştırma konusu için gerekli literatür araştırması yapılarak ve **"** Görsel Sanatlar Dersinde Müzelerden Yararlanma Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi **"** başlıklı araştırma için daha önce geliştirilen veri toplama aracından yararlanılarak gerekli verilere ulaşılmıştır.

Verilerin toplanması amacıyla geliştirilen veri toplama aracı; gerekli izinler alındıktan sonra 30 Nisan-23 Mayıs 2014 tarihleri arasında Diyarbakır merkez ilçelerindeki (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan ve araştırmaya

katılmaya istekli görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanmıştır. Verilen cevaplar sayesinde mevcut bilgiler elde edilmiştir.

4.3.1. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, Mercin'in (2002) "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi için geliştirmiş olduğu veri toplama aracı kullanılmıştır.

Veri toplama aracı, üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmaya katılan kişinin, cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, en son mezun olduğu yükseköğretim kurumu ve öğretmenlikteki hizmet süresi sorularının yanıtı aranmıştır. İkici bölümde "Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Görüşler" başlığı altında 27 ifadeye ve üçüncü bölümdeki "müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleriniz" başlığı altındaki ilk 8 ifadeye "Tamamen Katılıyorum", "Çoğunlukla Katılıyorum", "Orta Düzeyde Katılıyorum", "Az Katılıyorum", "Hiç Katılmıyorum" şeklinde düzenlenmiş Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılarak cevap aranmıştır. Üçüncü bölümün ikinci kısmında ise müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerini belirlemeye yönelik 7 ifadede ise, "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Orta Düzeyde Katılıyorum", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklindeki Likert tipi 5'li derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Veri toplama aracının iç tutarlılığını sağlamak için, her boyutun Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Boyutların Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları şu şekildedir:

a. Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasının önemi hakkındaki görüşler: 0.88
b. Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durum hakkındaki görüşler: 0.98
c. Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin görüşler: 0.68

Mercin (2002) veri toplama aracı boyutlarının Cronbach Alpha güvenirlik katsayılarını 0.82-0.94 arasında değişen değerlerde bulmuştur.

4.3.2. Veri Toplama Süreci

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden Nisan 2014 tarihinde alınan izin belgesinden sonra, araştırmacı, Diyarbakır ili merkez ilçelerindeki (Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir) 97 ortaokullara giderek ilgili yöneticilere izin belgesini göstermek suretiyle görsel sanatlar öğretmenleriyle görüşmüş, araştırmaya katılmaya istekli öğretmenlere veri toplama aracı verilerek cevaplamaları istemiştir. 1 aylık süre içinde öğretmenlere cevaplandırılarak toplanan veri toplama araçları, daha sonra bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS (Statistical Package for the Social Science) 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir.

4.3.3. Verilerin Analizi

Veri toplama aracından elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılmadan önce dikkatlice her biri hatalı ya da geçersiz olabilme ihtimaline karşı incelenmiştir. Yapılan kontrollerden sonra veri toplama aracı, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package For The Social Science) 16.0 programı kullanılarak anlamlandırılmıştır. Elde edilen veriler t–Testi, varyans analizi (ANOVA), aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanılarak yorumlanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Tabloda bulunan "p" değerinin 0.05'den küçük olduğu durumlarda grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu, p değerinin 0.05'den büyük olduğu durumlarda ise grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı seklinde yorum yapılmıştır.

Veri toplama aracında, her maddeye verilen değer, o maddenin gerçekleşme düzeyiyle ilgili olduğu kabul edilmiştir. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken, 1.00-1.79 aralığındaki değerler "hiç", 1.80-2.59 aralığında bulunanlar "az", 2.60-3.39 aralığındakilerin "orta", 3.40-4.19 aralığındakilerin "çok", 4.20-5.00 aralığındakilerin ise "tam" derecede değer taşıdığı kabul edilmiştir.

Veri toplama aracının Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda I. boyutun anlamlılık düzeyi 0.185, II. boyutun anlamlılık düzeyi 0.58, III. boyutun anlamlılık düzeyi ise 0.178 olarak bulunmuştur. Bulunana değerler $p > 0.05$ olduğundan dolayı verilerin normallik özelliği gösterdiği kabul edilmiştir. Bu noktadan hareketle ikili grup karşılaştırmalarında t-Testi ikiden fazla olan grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi uygulanmıştır.

5. BULGULAR

Bu bölümde toplanan veriler incelenerek yorumlanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu ve öğretmenlikteki meslek süreleri değişkenlerine bağlı olarak;

1) müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin,
2) müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili,
3) müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin, istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığına yönelik bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

5.1. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasının önemine ilişkin görüşleri; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu ve öğretmenlikteki meslek süreleri değişkenlerine bağlı olarak analiz edilmiştir. İlk olarak müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımının önemi ile ilgili frekansların aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları analiz edilerek verilmiştir.

Tablo 1 Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Frekanslara Ait Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss
Madde 1	118	4.11	0.676
Madde 2	118	4.12	0.647
Madde 3	118	3.98	0.750
Madde 4	118	3.86	0.783
Madde 5	118	3.90	0.915
Madde 6	118	4.00	0.933
Madde 7	118	4.01	0.826
Madde 8	118	4.27	0.914
Madde 9	118	3.94	0.972

Tablo 1 Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Frekanslara Ait Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss
Madde 10	118	3.67	0.923
Madde 11	118	4.38	0.652
Madde 12	118	4.23	0.780
Madde 13	118	4.17	0.802
Madde 14	118	4.05	0.994
Madde 15	118	4.27	0.895
Madde 16	118	2.72	1.59
Madde 17	118	3.70	1.28
Madde 18	118	4.16	0.794
Madde 19	118	4.11	0.926
Madde 20	118	4.38	0.678
Madde 21	118	4.20	0.698
Madde 22	118	4.21	0.726
Madde 23	118	4.02	0.733
Madde 24	118	3.94	0.726
Madde 25	118	4.22	0.848
Madde 26	118	4.13	0.750
Madde 27	118	4.18	0.739
Genel Ort. ve S.Sapma	118	4.03	0.429

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun "*Sanat eğitimi derslerinde; konunun sunulması, konuyla ilgili araç gereçlerin sağlanması, çalışma ortamının*

*hazırlanması, ilgili ortamların zenginleştirilmesi öğrencinin motivasyonu açısından ne kadar önemlidir" (*madde 11) ($\overline{X}$: 4.38) ve "*Sanatçı ve sanat eserlerinin incelenmesi, öğrencide ilgi uyandırarak takdir duygusunun gelişmesini ve onun sanatla bağ kurmasını ne derecede sağlayabilir?"* (madde 20)'ye ($\overline{X}$:4.27) "tam" düzeyinde katıldıkları görülmektedir. En düşük 2 ortalama ise madde 16 ($\overline{X}$: 2.72) "*Geleneksel müze gezileri, sürekli öğrenme ilkeleri bakımından gerçek anlamda kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmeyebilir görüşüne ne oranda katılıyorsunuz*" ve madde 10'da ($\overline{X}$: 3.67) "*Müzeler; öğrencilerin toplumsal ve törel gelişimlerini sağlayacak eğitim kurumları olduğu görüşüne ne derecede katılıyorsunuz*" olduğu görülmektedir.

Tablo 2 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Kadın	56	3.99	0.40	-1.119	0.259
Erkek	62	4.08	0.44		

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi açısından kullanmalarına yönelik ortalamaların kadınlarda 3.99 erkeklerde ise 4.08 olduğundan "çok" düzeyinde katıkları anlaşılmaktadır. Yine aynı tablo incelendiğinde "p" değeri "0.05"ten yüksek olduğu için (p>0.05) öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmalarıyla cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir fark bulunmadığını göstermektedir. Tablo 2'ye göre öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımlarının önemine ilişkin görüşlerinin "çok" düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin görüşleri incelenerek elde edilen veriler Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Yaş	n	$\overline{X}$	ss
20-25 yaş	6	3.77	0.67
26-30 yaş	37	4.02	0.33
31-35 yaş	33	4.13	0.35
36-40 yaş	34	4.07	0.45
41 ve üstü	8	3.75	0.64
Toplam	118	4.03	0.42

Tablo 3 incelendiğinde, ankete katılan öğretmenlerin 6'sı 20-25 yaş aralığında, 37'si 26-30 yaş aralığında, 33'ü 31-35 yaş aralığında, 34'ü 36-40 yaş aralığında, 8'inin ise 41 ve üstü yaş aralığında olduğu gözlenmektedir. Tablo 3'de görüldüğü gibi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanımlarının önemine yönelik görüş ortalamalarının 3.75 ile 4.13 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analiz sonuçlarından yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1.374	4	0.343	1.920	0.112
Gruplar içi	20.213	113	0.179		
Toplam	21.587	117			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarının önemine ilişkin farkın $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Yine Tablo 3 incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı

olmamakla beraber yaşı 31-35 aralığında olan öğretmenlerin (4.13) müzeleri sanat (resim) eğitimindeki önemiyle ilgili görüşlere daha fazla katıldıkları görülmektedir. Yaş aralığı 41 ve üstü olan öğretmenlerin ise (3.75) daha az katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin görüşleri eğitim durumları açısından incelenmiş ve elde edilen veriler Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5 Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Lisans	103	4.03	0.45	-0.086	0.932
Yüksek Lisans	15	4.04	0.20		

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin 103'ü lisans, 15'ide yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Yine Tablo 6'daki verilere göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımının önemine ilişkin ortalamalarının 4.03 ile 4.04 arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımlarının önemine ilişkin görüşlerinde ise Tabloya göre $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Fakat tablodaki ortalamalar incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (4.04) müzeleri sanat eğitimi amaçlı olarak kullanmanın önemine ilişkin görüşlere lisans mezunlarına göre (4.03) daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarıyla en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları incelenerek Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Eğitim Fak.	95	4.06	0.44	1.293	0.388
Güzel Sanatlar F.	23	3.93	0.35		

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerden 95'inin eğitim fakültesi 23'ünün ise güzel sanatlar fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 7'de görüldüğü gibi öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarının önemine ilişkin puan ortalamalarının 3.93 ile 4.06 arasında değiştiği görülmektedir. Yine Tablo 6'daki verilere bakıldığında öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarının önemine ilişkin görüşler ile en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki farkın $p>0.05$ düzeyinde yani anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Fakat Tablo 6 incelendiğinde Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin (4.06) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı olarak kullanmanın önemine ilişkin görüşlere güzel sanatlar fakültesi mezunu öğretmenlerden (3.93) daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Son olarak ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımları ile öğretmenlikteki hizmet süresi açısından analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Hizmet Süresi	n	$\overline{X}$	ss
1-5 yıl	42	4.00	0.39917
6-10 yıl	31	4.06	0.36474
11-15 yıl	28	4.27	0.38152
16-20 yıl	17	3.67	0.45284
Toplam	118	4.03	0.42953

Tablo 7'de görüldüğü gibi 42 öğretmenin 1-5 yıl, 31 öğretmenin 6-10 yıl, 28 öğretmenin 11-15 yıl, 17 öğretmenin 16-20 yıl öğretmenlik hizmeti verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarının önemi arasındaki puan ortalamalarının 3.67 ile 4.27 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasında gözlenen bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	3.852	3	1.284	8.253	0.000
Gruplar içi	17.735	114	0.156		
Toplam	21.587	117			

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresiyle müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımlarının önemi arasında gözlenen puan farkının $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 7'deki verilere bakıldığında öğretmenlikteki hizmet süresi 11-15 yıl olan öğretmenlerin (4.27) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasının önemine ilişkin görüşlere en fazla katıldıkları görülmektedir. Hizmet süreleri 16-20 yıl (3.67) ile 1-5 yıl (4.00) olan öğretmenlerin ise en az katıldıkları görülmektedir. Tablodan 7'den anlaşılacağı üzere hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi açısından kullanmanın önemiyle ilgili görüşlere diğer yaş aralıklarına göre daha az katıldıkları anlaşılmaktadır.

5.2. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Bulgular

Ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin, müzelerin sanat (resim) amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleri; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu ve öğretmenlikteki meslek süreleri değişkelerine bağlı olarak analiz edilmiştir. İlk olarak bu bölüme ait frekansların yüzdelik ve aritmetik ortalama sonuçları analiz edilerek verilmiştir.

Tablo 9 Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Frekanslara Ait Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Maddeler		**Tam**	**Çok**	**Orta**	**Az**	**Hiç**	$\overline{X}$
1. Öğrencileri müzeye sanat eğitimi amaçlı olarak götürme	f	43	21	16	15	23	3.38
	%	36.4	17.8	13.6	12.7	19.5	
2. Müzeye sanat eğitimi amaçlı gitmeden önce ön araştırma yapma	f	40	22	28	10	18	3.47
	%	33.9	18.6	23.7	8.5	15.3	
3. Öğrencileri müzeye götürmeden önce rehber (yazılı kılavuz) hazırlama	f	29	27	25	14	23	3.21
	%	24.6	22.9	21.2	11.9	19.5	
4. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "koleksiyon avı oyunu" yöntemini kullanma	f	21	31	21	17	28	3.00
	%	17.8	26.3	17.8	14.4	23.7	
5. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "bir eser karşısında tartışma " yöntemini kullanma	f	30	33	24	7	24	3.32
	%	25.4	28.0	20.3	5.9	20.3	
6. Müzede sanat eğitimi sonrası öğrencilere, müzede gördükleri bir eserden yararlanarak iki yada üç boyutlu bir sanatsal çalışma yaptırma	f	36	26	21	15	20	3.36
	%	30.5	22.0	17.8	12.7	16.9	
7. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "görsel tamamlama testi" uygulama	f	25	29	21	20	23	3.11
	%	21.2	24.6	17.8	16.9	19.5	
8.Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "çalışma yaprağı" hazırlatma	f	24	28	21	19	26	3.04
	%	20.3	23.7	17.8	16.1	22.0	

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun madde 2'ye (3.47) "çok" düzeyinde katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durumun sanat eğitimi açısından olumlu bir durum olduğu söylenebilir. Çağdaş sanat eğitiminde müze ziyareti öncesi inceleme ve araştırma yapmak bir gerekliliktir. Bunun tersi durumda müze eğitim işlevinin dışında sadece bir geziye dönüşecektir. Mercin'in (2002) de AGSL'de görev yapan yönetici ve öğretmenlerle yaptığı aynı araştırmada hiç, az ya da orta derecede olduğu bulgusuna ulaşmıştır. En az ortalamanın ise madde 4'te ($\overline{X}$: 3.00) olduğu anlaşılmaktadır. Yani öğretmenlerinin çoğu müzelerde "koleksiyon avı" yöntemini kullanmadıkları anlaşılmaktadır. Oysa bu yöntem,

öğrencilerin müzelerde sıkılmadan öğrenmelerine imkan verebilecek, katılımcı ve eğlenceli bir öğretim imkanı sağlayacaktır (Bilen, 1999 akt.: Mercin, 2002:93).

Tablo 10 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Kadın	56	3.32	1.3	-1.119	0.259
Erkek	62	3.15	1.3		

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına yönelik mevcut durumla ilgili ortalamanın kadınlarda 3.32 erkeklerde ise 3.15 olduğundan erkeklerin bayanlara göre daha az katıldıkları anlaşılmaktadır. Yine aynı tablo incelendiğinde "p" değeri "0.05"ten yüksek olduğu için (P>0.05) öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir anlam bulunmadığını göstermektedir. Tablo 10'a göre öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımları "orta" düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleri incelenerek elde edilen veriler Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Yaş	n	$\overline{X}$	ss
20-25 yaş	6	2.81	1.46
26-30 yaş	37	2.91	1.15
31-35 yaş	33	3.31	1.54
36-40 yaş	34	3.62	1.17
41 ve üstü	8	3.10	1.70
Toplam	118	3.23	1.34

Tablo 11 incelendiğinde, ankete katılan öğretmenlerin 6'sı 20-25 yaş aralığında, 37'si 26-30 yaş aralığında, 33'ü 31-35 yaş aralığında, 34'ü 36-40 yaş aralığında, 8'inin ise 41 ve üstü yaş aralığında olduğu gözlenmektedir. Tablo 12'de görüldüğü gibi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına yönelik mevcut durumla ilgili ortalamalarının 2.81 ile 3.62 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analiz sonuçlarından yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	10.451	4	2.613	1.465	0.218
Gruplar içi	201.536	113	1.784		
Toplam	211.987	117			

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin farkın $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Yine Tablo 11 incelendiğinde 36-40 yaş aralığında olan öğretmenlerin

(3.62) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımına ilişkin mevcut durumda en fazla kullandıkları görülmektedir. Yaş aralığı 20-25 olan öğretmenlerin ise (2.81) en az katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleri incelenmiş ve elde edilen veriler Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13 Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Lisans	103	3.15	1.37	-1.901	0.060
Yüksek Lisans	15	3.85	0.909		

Tablo 13'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin 103'nün lisans, 15'ninde yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Yine tablo 14'deki verilere göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımına ilişkin mevcut durum ortalamalarının 3.15 ile 3.85 arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımlarına ilişkin görüşlerinde ise tabloya göre $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Fakat tablodaki ortalamalar incelendiğinde yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (3.85) müzeleri sanat eğitimi amaçlı olarak mevcut durumda lisans mezunlarına göre (3.15) daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları incelenerek Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14 Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Eğitim Fak.	95	3.25	1.37	1.293	0.198
Güzel Sanatlar F.	23	3.15	1.24		

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerden 95'inin Eğitim Fakültesi 23'ünün İse Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 14'de görüldüğü gibi öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla ilgili puan ortalamalarının 3.15 ile 3.25 arasında değiştiği görülmektedir. Yine 14'deki verilere bakıldığında öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durumla en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki farkın $p>0.05$ düzeyinde yani anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Fakat Tablo 14 incelendiğinde Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin (3.25) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı olarak Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu öğretmenlerden (3.15) daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Son olarak ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımlarına ilişkin mevcut durum ile öğretmenlikteki hizmet süresi açısından analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Hizmet Süresi	n	$\overline{X}$	ss
1-5 yıl	42	3.00	1.24
6-10 yıl	31	3.26	1.42
11-15 yıl	28	3.58	1.39
16-20 yıl	17	3.21	1.34
Toplam	118	3.23	1.34

Tablo 15'de görüldüğü gibi 42 öğretmenin 1-5 yıl, 31 öğretmenin 6-10 yıl, 28 öğretmenin 11-15 yıl, 17 öğretmenin ise 16-20 yıl öğretmenlik hizmeti verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durum arasındaki puan ortalamalarının 3.00 ile 3.58 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasında gözlenen bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Mevcut Durumla İlgili ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	5.716	3	1.905	1.053	0.372
Gruplar içi	206.271	114	1.809		
Toplam	211.987	117			

Tablo 16 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresiyle müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımları arasında gözlenen puan farkının $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 15'deki verilere bakıldığında öğretmenlikteki hizmet süresi 11-15 yıl olan öğretmenlerin (3.58) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durum başlığı altında verilen etkinliklere en fazla katıldıkları görülmektedir. Yine tablo 15'deki verilere göre hizmet süreleri 6-10 yıl (3.26) ile 16-20 yıl (3.21) olan öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı olarak mevcut durumda hizmet süresi 11-15 yıl olan öğretmenlerden sonra en fazla kullanan yıl aralığında bulundukları anlaşılmaktadır. Tablo 15'den anlaşılacağı üzere hizmet süresi 1-5 yıl olan (3.00) öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi açısından en az kullandıkları görülmektedir.

5.3. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Görüşler Hakkında Bulgular

Bu bölümde, ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenleri ile ilgili bulgular öğretmenlerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu ve öğretmenlikteki meslek süreleri değişkenlerine bağlı olarak analiz edilmiştir. İlk olarak bu boyuta ait frekansların yüzdelik ve ortalama sonuçları verilmiştir.

Tablo 17 Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Frekanslara Ait Ortalama Sonuçları

Maddeler		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	$\overline{X}$
1. Öğretim programlarının uygun olmaması.	f	46	40	12	14	6	3.89
	%	39.0	33.9	10.2	11.9	5.1	
2. Yeterli deneyimimin olmaması.	f	23	29	33	20	13	3.24
	%	19.5	24.6	28.0	16.9	11.0	
3. Müzelerin sanat eğitimi uygulamalarına uygun olmaması.	f	21	25	32	19	21	3.05
	%	17.8	21.8	27.1	16.1	17.8	
4. Öğrencileri kontrol etmenin güç olması	f	17	29	28	20	24	2.95
	%	14.4	24.6	23.7	16.9	20.3	
5. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının yararlı olacağına inanmıyorum.	f	8	6	5	31	68	1.77
	%	6.8	5.1	4.2	26.3	57.6	
6. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasını hiç düşünmedim.	f	3	7	13	20	75	1.66
	%	2.5	5.9	11.0	16.9	63.6	
7. Müzelerde, rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmaması ya da yeterli zamanlarının olmayışı.	f	21	34	24	21	18	3.16
	%	17.8	28.8	20.3	17.8	15.3	

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin 3,89'luk en fazla ortalamayla müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedeni olarak "öğretim programlarının uygun olmaması" seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Yine aynı tabloya göre müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedeni olarak 3.24'lük ortalama ile ikinci sırada öğretmenlerin çoğunun, yeterli deneyimimin olmaması olarak görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu anlamda yetkililerin öğretim programlarını yeniden gözden geçirmeleri gerektiği önem taşımaktadır. Tablo 17'ye göre müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının 3.16 ortalaması ile 3.sırada müzelerde, rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmaması ya da yeterli zamanlarının olmayışı görüşünü belirttikleri görülmektedir. Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasına 3.05'lik ortalama ile 4.sırada müzelerin sanat eğitimi uygulamalarına uygun olmaması ifadesine öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

Tablo 18 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Kadın	56	2.83	0.823	0.136	0.065
Erkek	62	2.81	0.634		

Tablo 18 incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyetlerine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına yönelik ortalamaların kadınlarda 2.83 erkeklerde ise 2.81 düzeyinde olduğu görülmektedir. Yine aynı tablo incelendiğinde "p" değeri "0.05"ten yüksek olduğu için ($p>0.05$) öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmamalarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına ilişkin görüşleri incelenerek elde edilen veriler Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Yaş	n	$\overline{X}$	ss
20-25 yaş	6	3.02	0.94
26-30 yaş	37	2.75	0.72
31-35 yaş	33	2.56	0.68
36-40 yaş	34	3.04	0.67
41 ve Üstü	8	3.08	0.72
Toplam	118	2.82	0.72

Tablo 19 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 6'sı 20-25 yaş aralığında, 37'si 26-30 yaş aralığında, 33'ü 31-35 yaş aralığında, 34'ü 36-40 yaş aralığında, 8'inin ise 41 ve üstü yaş aralığında olduğu gözlenmektedir. Tablo 19'da görüldüğü gibi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmamalarına yönelik ortalamalarının 2.56 ile 3.08 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analiz sonuçlarından yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20 Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	4.763	4	1.191	2.356	0.058
Gruplar içi	57.112	113	0.505		
Toplam	61.875	117			

Tablo 20 incelendiğinde öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin farkın $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına ilişkin görüşleri eğitim durumları açısından incelenmiş ve elde edilen veriler Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21 Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Lisans	103	2.84	0.72	0.721	0.720
Yüksek Lisans	15	2.69	0.75		

Tablo 21'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin 103'ü lisans, 15'ide yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Yine tablo 5'deki verilere göre öğretmenlerin eğitim durumuna göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin ortalamalarının 2.69 ile 2.84 arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına ilişkin görüşleriyle eğitim durumları arasında ise tabloya göre $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarıyla en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki ilişkiye ait analiz sonuçları incelenerek Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22 Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumuna Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve t-Testi Sonuçları

	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Eğitim Fak.	95	2.83	0.72	0.380	0.833
Güzel Sanatlar F.	23	2.77	0.73		

Tablo 22 incelendiğinde öğretmenlerden 95'inin Eğitim Fakültesi 23'ünün ise Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 22'de görüldüğü gibi öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına ilişkin aritmetik ortalamalarının 2.77 ile 2.83 arasında değiştiği görülmektedir. Yine 22'deki verilere

bakıldığında öğretmenlerin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları ile en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu arasındaki farkın p>0.05 düzeyinde yani anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Son olarak ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları ile öğretmenlikteki hizmet süresi açısından analiz edilerek elde edilen veriler Tablo 23'de gösterilmiştir.

Tablo 23 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Hizmet Süresi	n	$\overline{X}$	ss
1-5 yıl	42	2.90	0.721
6-10 yıl	31	2.44	0.656
11-15 yıl	28	2.88	0.790
16-20 yıl	17	3.18	0.481
Toplam	118	2.82	0.727

Tablo 23'de görüldüğü gibi 42 öğretmenin 1-5 yıl, 31 öğretmenin 6-10 yıl, 28 öğretmenin 11-15 yıl, 17 öğretmenin 16-20 yıl öğretmenlik hizmeti olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları arasındaki puan ortalamalarının 2.44 ile 3.18 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar arasında gözlenen bu farkın anlamlı olup olmadığını anlayabilmek için varyans (ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24 Öğretmenlerin Mesleklerindeki Hizmet Süresine Göre Müzeleri Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	7.031	3	2.344	4.871	0.003
Gruplar içi	54.844	114	0.481		
Toplam	61.875	117			

Tablo 24 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresiyle müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları arasında gözlenen puan farkının $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 23'deki verilere bakıldığında öğretmenlikteki hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin 3.18'lik en yüksek ortalama ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere en fazla katılan grup olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak ise bu yaş aralığındaki öğretmenlerin yaşlarının verdiği yorgunluk buna bağlı gelişen tükenmişlik duygusu ve geleceğe yönelik mesleki anlamda bir hedeflerinin kalmamış olması söylenebilir.

6. TARTIŞMA

Bu bölümde; problemin amacı veri toplama aracından elde edilen bulgular ile müzelerin sanat eğitimindeki önemi ve ortaokullardaki müze eğitiminin rolü, eğitim açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmanın temel amacı; ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri görsel sanatlar eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve bu görüşlerin; öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu (ön lisans, lisans, y.lisans, doktora), mezun olduğu yükseköğretim kurumu (Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, diğer), mesleğindeki hizmet süresi gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Bu anlamda;

a. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının önemine ilişkin görüşler
b. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşler
c. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin görüşler, olmak üzere 3 boyuttan oluşan veri toplama aracından elde edilen bulgular tartışılarak değerlendirilmiştir.

"Müzelerin Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Görüşler" boyutuyla öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu (lisans, y.lisans), en son mezun olunan okul (Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, diğer) gibi değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 2-3-4-5-6) $p>0.05$ düzeyinde herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Fakat aynı boyut ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo7-8) $p<0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmüştür. Hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin ($\overline{X}$:3.67) hizmet süresi 1-5 ($\overline{X}$:4.00), 6-10 ($\overline{X}$:4.06) ve 11-15 ($\overline{X}$:4.27) yıl olan öğretmenlere oranla, müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere daha az katıldıkları görülmüştür. Mercin (2002), tarafından yapılan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi araştırmasında da görsel sanatlar öğretmenlerinin ana sanat dalı, mezuniyet durumu göre; müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımının $p>0.05$ düzeyinde anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Ancak Mercin (2002), tarafından yapılan araştırmada bu araştırmadan farklı olarak kıdem yılında istatistik olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Mesleki hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin, müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımının önemine ilişkin görüşler başlıklı boyuta ait oranlarının diğer öğretmenlere göre daha az olmasının nedenleri; yaşlarının verdiği yorgunluk, bıkkınlık ve meslekleriyle ilgili geleceğe yönelik bir beklentilerinin kalmayışı gösterilebilir. Bu anlamda yapılan araştırmalara bakıldığında öğretmenlerin bu tür duygulara kapılmalarına neden olan çeşitli etkenler olduğu görülmektedir.

Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerde tükenmişliğe etki eden önemli bir değişkenin de hizmet süresi olduğu görülmektedir. Seferoğlu, Yıldız ve Avcı-Yücel'e (2014) göre, en fazla tükenmişliğin yaşandığı grubun 21-25 yıl mesleki kıdemi olan öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Girgin'in (2010) yaptığı araştırmada ise ilköğretim ikinci basamak (ortaokul) öğretmenlerinin tükenmişliklerinin en fazla yaşandığı okul kademesi olduğu belirtilmiştir.

Veri toplama aracının "Müzelerin Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin Görüşler" başlıklı ilk boyutundaki düşüncelere ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerin çoğunun "çok" (4.03) düzeyinde katıldıkları anlaşılmaktadır. Yani öğretmenlerin çoğu, müzelerin sanat eğitimi açısından önemli olduğu; öğrencilerin bilgilerini somutlaştırmada, hayal gücünü geliştirmede, kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmede olumlu etkisi olduğu doğrultusunda görüş belirttikleri anlaşılmaktadır.

Eğitimde müzelerin yeri ve önemi günümüzde tartışılamayacak kadar şüphe götürmez bir gerçektir. Eğitimde önemli görevler üstlenen müzeler, bu görevlerini sürdürmek için eğitime yardımcı olmalı ve eğitimde etkili olabilmek amacıyla müzelerden yararlanılmalıdır (Harrison, 1963:110). Buna paralel olarak da günümüz eğitim sistemi, sadece okulla sınırlı kalmayarak kişinin çok yönlü gelişimini hedeflemektedir. Bu anlamda bireyin gelişimi için müzeler, uygun eğitim mekanları olarak gösterilebilir (Ayaydın ve diğerleri, 2011:219).

Müzeler, koleksiyonlarındaki özel değere sahip eserleri sergileyerek kişide hayal gücünün, yaratıcılığın, güzel duygusunun ve beğeninin oluşmasını sağlamaktadır (Maccario, 2002:277). Bu noktadan hareketle resim dersinin ana amaçları olan bu nitelikleri didaktik bir kaygı taşımadan aktarabilen bir ortam olması sebebiyle müzelerin aktif bir şekilde kullanılmasının yolları aranmalıdır.

"Müzelerin Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Mevcut Durumla İlgili Görüşler" başlıklı veri toplama aracının ikinci boyutunda; öğretmenlerin cinsiyetine,

yaşına, eğitim durumuna (lisans, y.lisans), en son mezun olduğu yükseköğretim kurumuna (eğitim fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, diğer) ve mesleklerindeki hizmet süresine göre $p>0.05$ düzeyinde herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Bu sonuç Mercin (2002), tarafından yapılan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi araştırmasında da görsel sanatlar öğretmenlerinin ana sanat dalı, mezuniyet durumuna göre; müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımının $p>0.05$ düzeyinde anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Veri toplama aracının II. boyutunda, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanımına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleri incelendiğinde (Tablo 10), 43 öğretmenin (%36.4) tam düzeyinde, 21 öğretmenin (%17.8) çok düzeyinde, 16 öğretmeninde (%13.6) orta düzeyinde, 15 öğretmeninde (%12.7) az düzeyinde, öğrencilerini müzelere götürdükleri görülmektedir. 23 öğretmenin ise (%19.5) hiç düzeyinde, öğrencilerini müzelere götürmedikleri görülmektedir. Tablo genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğu, öğrencilerini müzelere sanat (resim) eğitimi amaçlı götürdükleri anlaşılmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu araştırma sonuçlardan farklı olarak, Mercin (2002) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin %26.4'ünün, öğrencilerini müzelere hiç götürmedikleri, %56.6'sının az ve orta derecede götürdükleri, %17'sinin ise çok ve tam derecede götürdükleri bulgusuna ulaşmıştır. Yine Varol tarafından 2001 yılında yapılan, "İlköğretim Okulların İkinci Kademe Programı Resim-İş Dersinde Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi" konulu araştırmada da; öğretmen ve öğrencilerin büyük bir kısmının müze ziyaretinde bulunmadıkları belirtilmiştir. Süzen (2005)'in "İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin ve Resim-İş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri" belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada da müze ve sanat galerilerinde müze eğitimi uygulamalarının yapılmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın alanyazındaki araştırmaları desteklememesinin sebebi olarak 2005 yılı sonrası Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarında yer alan müze konusu ve programların temelini oluşturan yapılandırmacı felsefeye anlayışı gösterilebilir. Öğrencinin aktif olarak yer aldığı bu programlarda alternatif öğrenme ortamları önemli yer tutmaktadır (2013, MEB). Mercin (2002), Varol (2001) ve Süzen (2005) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile 12-13 yıl sonra yapılan bu çalışma kıyaslandığında

öğretmenlerin, değişen programlar ve öğretmenlik algısı ile müzelerin eğitimdeki rolünü benimsedikleri söylenebilir. Ancak Varol (2001) tarafından, öğretmenlerin öğrencileri müzelere götürmeme sebebi olarak; öğrenci ve öğretmenlerin maddi olarak kazanç yetersizlikleri ve devletin okullara sağladığı yetersiz maddi destek gösterilmiştir. Bu ifadeler de farklı bir yorum olarak değerlendirilebilir.

Alanyazın incelendiğinde öğretmen ve öğrenci görüşleri tutarlı olarak çoğu müzenin atölyesi olmadığından (Koçak, 2010), kalabalık sınıf mevcutları, okul yöneticilerinin, resim-iş öğretmenlerinin tecrübesizliğinden dolayı (Süzen, 2005), müze içi sanat eğitimi etkinliklerine yeterli düzeyde yer verilmediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Metan (2007) ise sınıf öğretmenleri gibi farklı branşların eğitim açısından müzeleri uygun kullanmadığı sonucunu elde etmiştir. Bunun yanı sıra yapılan deneysel araştırmalar; Sanat eğitimi derslerinde müze gezilerinin öğrencilerin; sosyal-duygusal ve bilişsel gelişimi, öğrenilenlerin kalıcılığı ve sanatsal etkinliklere yönelik algıları üzerinde olumlu izler bıraktığı görülmektedir (Gürkan, 2004; Mercin, 2008; Subaş 2010).

Müzelerin eğitim açısından önemini Hooper-Greenhill (1999:140) şu şekilde ifade etmiştir: Müze ya da galeri ziyaretleri, kalıcı ve etkili öğrenme açısından uyarıcı ve güdüleyicidir. Bu ziyaretler, çalışma programının başında ya da sonunda başarıya ulaşır. Müze ziyaretleri, eğitim sürecinin diğer yönlerini birleştiren bir menteşe gibidir. Gürkan (2004) da farklı disiplinlerin eğitiminde müzelerin oldukça etkili mekanlar olduğunu belirtmiştir.

Hacısalihoğlu (2013), ortaöğretim görsel sanatlar eğitiminde tarihi çevre ve müze bilinci konulu araştırmasında ise şu sonuçlara varmıştır; ülkemizde son 20 yıllık sürede müzeler, sanat eğitimine ilgisi olanların dışında kimsenin haberinin olmadığı kurumlardı. Bunda, sanat eğitimi dersine verilen değer eksikliği önemli bir etkendir. Bu 20 yıllık sürede sanat eğitimi dersleri azalmış ve ders süresi bir saate düşürülmüştür. Ülkemizde özel kurum ve vakıf desteğiyle gelişen müzelerde, eğitim anlamında nitelikli çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bu çalışmalar, geniş kitlelere ulaşamamaktadır. Bu çalışmaların geniş kitlelere ulaşabilmesinin tek yolu, devlet müzeleridir. Ne yazık ki devlet müzeleri bu alanda sıkıntı yaşamaktadır. Bu sıkıntıların en önemlisi, devlet tarafından yeterli bütçe ayrılmayışı ve yetişmiş personele kadro açılmayışıdır.

Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasıyla (Tablo 18-19-20-21-22) öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu (lisans, yüksek lisans), en son mezun olduğu okul (eğitim fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, diğer) arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık bulunmamıştır. Ancak aynı boyut ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi arasında (Tablo 23-24) $p<0.05$ düzeyinde anlamlılık olduğu görülmüştür. Tablo 23'teki veriler incelendiğinde öğretmenlikteki hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin, müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere 3.18'lik en yüksek ortalama ile diğer yıl aralıklarına göre en fazla katılan yaş aralığı olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlikteki hizmet süresi 16-20 yıl olan öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi açısından kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere daha fazla katılmalarının gerekçesi olarak mesleki tükenmişlik duygusu gösterilebilir.

Cemaloğlu ve Şahin'in (2007) yaptığı araştırma ile; kıdemli öğretmenlerde duygusal tükenme ve duyarsızlaşmanın fazla olduğunu belirterek, öğretmenlerin mesleki verimliliklerini değerlendirmelerinin, mesleklerini isteyerek yapmalarının, öğretmenlikten duydukları manevi doyumun duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarıyı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Veri toplama aracının III. boyutuna ait veriler incelendiğinde (Tablo 17) öğretmenlerin % 83'ü (98 öğretmen) tamamen katılıyorum, katılıyorum ve orta düzeyde katılıyorum derecesinde, öğretim programlarının uygun olmaması seçeneğinin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmama nedeni olarak en fazla işaretledikleri görülmüştür. Bu durumun sebebi yoğun program içerisinde haftalık 1 ders saati olarak belirlenen Görsel sanatlar dersi süresinin, müze ziyareti öncesi etkinlikler (çalışma yaprağı hazırlanması, koleksiyon avı yönteminin hazırlık aşamaları vb.) ve müze sonrası etkinlikler (görsel tamamlama testi, tartışma, gözlem yazıları vb.) için yeterli olmaması gösterilebilir. Bu bağlamda Aykut'un (2006) yaptığı araştırmada, Amerika'daki eğitim sisteminde görsel sanatlar eğitimi dersinin süre açısından Türkiye'dekinin 3 katı olduğu, okulların fiziki koşullarının, öğretmen yeterliliklerinin ve mali destek programlarının ihtiyaçları karşılayacak biçimde düzenlediği sonucuna ulaşmıştır. Bu noktadan hareketle araştırma sonuçlarının Görsel Sanatlar Dersinin 1 saatlik ders süresinin arttırılması önerilebilir.

En fazla işaretlenen ikinci seçenek ise (Tablo 17) "Yeterli deneyimimin olmaması" seçeneğidir. Öğretmenlerin %72'si (85 öğretmen) bu yönde görüş belirtmişlerdir. Benzer bir sonuç Süzen (2005) tarafından yapılan araştırma ile de desteklenmektedir. Süzen

(2005) resim iş (görsel sanatlar) öğretmenlerinin müze ziyareti bakımından kendilerini deneyimsiz gördüklerini belirtmiştir. Şar ve Sağkıl (2013) ise bu problemin çözümüne yönelik olarak; müzelerin temel işlevi olan eğitimin etkin hale gelmesi için en kısa zamanda öğrencilere yönelik etkinliklerin başlatılması gerektiği ve bu etkinliklerin etkin şekilde uygulanabilmesi için bu konuda eğitim almış ve uygulamaya geçirebilecek öğretmen profilinin yetiştirilmesi gereğini ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda üniversitelerdeki resim-iş eğitimi bölümlerinde sadece teorik olarak değil uygulamalı olarak da bu dersin işlenişinde değişiklikler yapılması önerilebilir.

Üçüncü olarak en fazla işaretlenen seçenek ise % 67 ile (79 öğretmen) müzelerde, rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmaması ya da yeterli zamanlarının olmaması şeklinde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu sonuç ile ilgili olarak Çetin (2006) ve Süzen (2005) tarafından yapılan çalışmalar araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Çetin (2006) bu problemin giderilmesi amacıyla ülkemiz müzelerinde yetişmiş elemanların istihdam edilmesi, müzeler ile ilk ve ortaöğretim kurumlarının daha sıkı bir ilişki içinde olması, ülkemizde müzeciliğin özel sermaye desteğiyle gelişmekte olsa bile devletin müze kurumları ve müze eğitimine daha fazla destek sağlaması gereğini ortaya koymuştur.

Araştırmanın III. boyutuyla Mercin'in (2002) yaptığı araştırma sonuçları paralel olarak öğretmenlerin müzeleri kullanmama nedenlerine ilişkin 1.derecede öğretim programlarının uygun olmaması, 2.derecede yeterli deneyimimin olmaması, 3.derecede müzelerde kendilerine rehberlik yapabilecek kişilerin olmayışı ya da yeterli zamanlarının olmayışı sonuçlarına ulaşmıştır.

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde "Görsel Sanatlar Dersinde Müzelerden Yararlanma Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmanın bulgularına ait sonuçlar ve bunlara dayalı öneriler yer almaktadır.

7.1. Sonuçlar

Veri Toplama Aracının I. Boyutuna Ait Sonuçlar:

- ✓ Ortaokullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmalarının önemine ilişkin görüşleri boyutunun ortalaması (Tablo 1) 4.03 (çok) düzeyinde bulunmuştur. Bu ortalama öğretmenlerin büyük bir kısmının bu boyuttaki düşüncelere katıldıklarını göstermektedir.
- ✓ I. Boyut ile öğretmenlerin cinsiyeti arasındaki ilişki karşılaştırıldığında $p>0.05$ düzeyinde herhangi bir anlamlılığa rastlanmamıştır. Erkek öğretmenlerin (4.08) kadın öğretmenlere göre (3.99) bu boyuttaki düşüncelere daha fazla katıldıkları görülmektedir (Tablo 2).
- ✓ Yaş değişkenine göre (Tablo 3-4) 31-35 yaş aralığındaki öğretmenlerin 4.13 ortalama ile bu boyuttaki görüşlere en fazla katılan yaş aralığı olduğu görülmektedir. Yaş değişkeniyle I. boyut arasında $p>0.05$ anlamlılık bulunmamıştır.
- ✓ Eğitim durumlarına göre (Tablo 5) yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (4.04) müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanma düzeylerinin lisans mezunlarına göre (4.03) daha fazla olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumları ile I. boyut arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir.
- ✓ En son mezun olunan eğitim kurumu ile I. boyut arasında (Tablo 6), $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir. Ancak eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin (4.06) güzel sanatlar fakültesi mezunu öğretmenlere göre (3.93) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanımının önemine ait görüşlere daha fazla katıldıkları görülmüştür.
- ✓ Öğretmenlikteki hizmet süresi ile I. boyut arasındaki ilişkinin (Tablo 7-8), $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre 16-20 yıl (3.67) aralığındaki öğretmenlerin diğer yaş aralığındaki öğretmenlere göre bu boyuttaki düşüncelere daha az katıldıkları tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracının II. Boyutuna Ait Sonuçlar:

- ✓ Bu bölümde öğretmenlerin 3,38 ortalama ile öğrencilerini genel olarak müzelere götürdükleri görülmüştür. 43 öğretmenin (%36.4) tam, 21 öğretmenin (%17.8) çok, 16 öğretmenin (%13.6) orta, 15 öğretmenin (%12.7) az düzeyinde öğrencilerini müzeye götürdükleri anlaşılmaktadır. 23 öğretmenin (%19.5) ise hiç düzeyinde öğrencilerini müzeye götürmedikleri tespit edilmiştir (Tablo 9).
- ✓ "Müzeye sanat eğitimi amaçlı gitmeden önce ön araştırma yapma" ifadesine ilişkin öğretmenlerin çoğunun, 3.47'lik ortalama ile araştırma yaptıkları görülmüştür (Tablo 9).
- ✓ Öğretmenlerin öğrencileri müzeye götürmeden önce rehber (yazılı kılavuz) hazırladıkları görülmüştür. 29 öğretmenin tam, 27 öğretmenin çok, 25 öğretmenin orta düzeyde katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 9).
- ✓ Öğretmenlerin yarısından fazlasının, müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "koleksiyon avı oyunu" yöntemini 3.00 (orta) düzeyinde kullandıkları görülmüştür (Tablo 9).
- ✓ Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "bir eser karşısında tartışma " yöntemini kullanma ifadesine ise 3.32'lik ortalama ile çoğu öğretmen orta düzeyinde katıldığını belirtmiştir (Tablo 9).
- ✓ Müzede sanat eğitimi sonrası öğrencilere, müzede gördükleri bir eserden yararlanarak iki ya da üç boyutlu bir sanatsal çalışmayı yaptırmaya öğretmenlerin 3.36 ortalama ile orta düzeyde katıldıkları görülmüştür (Tablo 9).
- ✓ Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "görsel tamamlama testi" uygulama ifadesine 25 öğretmenin tam, 29 öğretmenin çok, 21 öğretmenin orta ve 20 öğretmenin de az düzeyinde katıldıkları tespit edilmiştir (Tablo 9).
- ✓ Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "çalışma yaprağı" hazırlatma ifadesine ise öğretmenlerin 3.04 ortalama ile orta düzeyde katıldıkları görülmüştür (Tablo 9).
- ✓ II. boyut ile cinsiyet değişkeni arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılığa rastlanmamıştır. Ancak kadın öğretmenlerin (3.32) erkek öğretmenlere göre (3.15) müzeleri sanat eğitimi amaçlı daha fazla kullandıkları görülmüştür (Tablo 10).
- ✓ Öğretmenlerin yaş değişkeni ile II. boyut arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılığa rastlanmamıştır. 36-40 yaş aralığında olan öğretmenlerin (3.62) müzeleri sanat (resim) eğitimi açısından en fazla kullandıkları, 20-25 aralığında olan öğretmenlerin ise (2.81)

müzeleri mevcut durumda etkili olarak en az kullandıkları anlaşılmaktadır (Tablo 11-12).

- ✓ Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmalarına ilişkin mevcut durum ile eğitim durumları arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir. Fakat yüksek lisans mezunu öğretmenlerin (3.85) lisans mezunu öğretmenlere göre (3.15) müzeleri daha fazla kullandıkları belirlenmiştir (Tablo 13).
- ✓ Öğretmenlerin en son mezun oldukları yükseköğretim kurumu ile II. boyut arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin (3.25) güzel sanatlar fakültesi mezunu öğretmenlerine göre (3.15) müzeleri sanat eğitimi (resim) amaçlı daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir (Tablo 14).
- ✓ II. boyut ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan öğretmenlerin (3.58) müzeleri sanat eğitimi amaçlı mevcut durumda en çok kullanan aralık olduğu görülmüştür. 1-5 yıl aralığındaki öğretmenlerin ise müzeleri sanat eğitimi amaçlı mevcut durumda en az kullanan aralık olduğu görülmüştür (Tablo 15-16).

Veri Toplama Aracının III. Boyutuna Ait Sonuçlar:

- ✓ Genel olarak öğretmenlerin çoğu müzelerin kullanılmama nedeni olarak 3.89'luk en yüksek ortalama ile öğretim programlarının uygun olmaması şeklinde görüş belirtmişlerdir. Yeterli deneyimimin olmaması ifadesi ise 3.24'lük ortalama ile en fazla işaretlenen 2. ifade olmuştur (Tablo 17).
- ✓ Müzelerde, rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmaması ya da yeterli zamanlarının olmayışı ifadesi ise 3.16 ortalama ile müzelerin kullanılmamasında bir gerekçe olarak 3. sırada yer almıştır (Tablo 17).
- ✓ Müzelerin sanat eğitimi uygulamalarına uygun olmaması seçeneği ise öğretmenlerin (3.05) müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarının 4. sıradaki nedeni olarak gösterilmiştir (Tablo 17).
- ✓ III. Boyutla öğretmenlerin cinsiyetleri arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir (Tablo 18).
- ✓ Öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarına ilişkin görüşlere ait farkın $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla beraber 41 yaş ve üstü

öğretmenler (3.08) ile 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin (3.04) müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere en fazla katılan yaş grubu olduğu görülmüştür (Tablo 19-20).

- ✓ Öğretmenlerin eğitim durumuyla III. Boyut arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılığa rastlanmamıştır. Fakat istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamakla beraber lisans mezunlarının (2.84) yüksek lisans mezunlarına göre (2.69) bu boyuttaki görüşlere daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir (Tablo 21).
- ✓ Öğretmenlerin en son mezun oldukları okulla müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları arasında $p>0.05$ düzeyinde anlamlılık görülmemiştir (Tablo 22).
- ✓ Öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresiyle müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamaları arasında gözlenen puan farkının $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Hizmet süresi aralığı 16-20 olan öğretmenlerin 3.18 ortalama ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmamasının nedenlerine ilişkin görüşlere en fazla katılan aralık olduğu görülmüştür (Tablo 23-24).

7.2. Öneriler

"Görsel Sanatlar Dersinde Müzelerden Yararlanma Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı bu araştırmanın bulgularından faydalanılarak yararlı olacağı düşünülen bazı öneriler geliştirilmiştir.

- ✓ Öğretmenlerin çoğunun yeterli deneyimi olmamasından dolayı müzeleri kullanmadıkları yönünde belirttikleri görüşlerden yola çıkarak üniversitelerin resim-iş öğretmenliği bölümleri, öğrencilerin müzelerle daha fazla yakınlaşabilmeleri ve müzelerde derslerini işleyebilmeleri için müzelerle iletişime geçmeli bu sayede öğrencilerin bir eğitim mekanı olarak müzeleri meslek yaşamlarında etkin olarak kullanabilmeleri için deneyim kazanmaları sağlanabilir.
- ✓ MEB Hizmet içi eğitim programları kapsamında müzelerin ya da üniversitelerin ilgili bölümlerinden gelecek olan müze eğitimi konusunda uzman kişiler tarafından öğretmenleri seminer ve konferanslar yoluyla bilgilendirilebilir.
- ✓ Müzelerin sanat eğitimi uygulamalarına uygun olmaması seçeneğinin ise 3.05 ortalama ile müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanmamalarının 4. sıradaki nedeni olarak belirten öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak (Tablo 17), müzelerde öğrencilerin sanat derslerini işleyebilecekleri mekanlar oluşturulabilir.

- ✓ Müzelerde, rehberlik yapabilecek personel bulunmayışı ya da yeterli zamanlarının olmayışı sonucundan yola çıkarak (Tablo 17), müze eğitimi alanında yetişmiş elemanların sayısının arttırılması için YÖK üniversitelerde müze eğitimi veren bölümlerin sayısını ve niteliğini arttırabilir.
- ✓ MEB, müzelerin eğitim amaçlı daha etkin kullanılabilmesi için müzelere ve okullara gerekli maddi desteği sağlayabilir.
- ✓ Okullarda müzelerin eğitim açısından uygulamalı olarak etkin bir şekilde kullanılabilmesi için görsel sanatlar öğretim programı müzelerde işlenebilecek şekilde düzenlenebilir.
- ✓ Görsel sanatlar dersinin verimli olabilmesi için dersin işleniş süresi artırılabilir.
- ✓ Veri toplama aracının 'Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin' ve 'Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmamasına İlişkin Görüşler' başlıklı boyutları ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süresi arasında bulunan anlamlı farka yönelik yeni araştırmalar yapılabilir.

Bu araştırmayla müze eğitimiyle ilgili Diyarbakır'daki mevcut durum ve koşullar incelenmiş, elde edilen sonuçlara dayanılarak önerilerde bulunulmuştur. Bu araştırmanın, genellenerek gelecekte yapılabilecek daha ayrıntılı nitel ve nicel araştırmalara yardımcı olabileceği düşünülmüştür.

8. KAYNAKLAR

Abacı O., Alakuş A. O., Gökay M., Maccarino K.N. ve Tuna S. (2005). ***İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri***. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Ada Ş., Dağlı A., Ekinci E., Ergün M., Gelbal S., Hoşgörür V. ve diğerleri. (2006). ***Eğitim Bilimine Giriş***. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Akengin Ç., (2011). İlköğretim 6.Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İşbirliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Aktekin S., (2008). Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri, ***Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi***, Sayı 2.

Akyürek N., (1989). ***Eski Eser Tanımı ve Kaçakçılığın Önlenmesi Semineri Notları***.

Allan A. D., (1963). Müzelerin Teşkilatlanması-Pratik Öğütler. ***Unesco, Icom Türkiye Milli Komitesi Yayınları*** Sayı:2.

Artut K., (2006). ***Sanat Eğitimi***. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aslanapa O., (1993). ***Türk Sanatı***. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ayaydın A., Vural D.Ü., Tuna S. ve Yılmaz M.K., (2011). ***Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar .Öğretimi***. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Aykut A., (2006). Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler, ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, Sayı 21.

Balcı Y. B., (2005). ***Estetik***. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Bölükoğku H. İ., (2002). Bilgi Çağında Eğitim Fakültelerinde Resim-İş Eğitiminin Genel Bir Değerlendirmesi. ***Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi***, Cilt 22, Sayı 3.

Buyurgan S. ve Buyurgan U. (2012). ***Sanat Eğitimi ve Öğretimi***. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Buyurgan S. ve Buyurgan U., (2001). ***Sanat Eğitimi ve Öğretimi***. Ankara: Dersal Yayıncılık.

Buyurgan S. ve Mercin L., (2005***). Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları***. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Yayınları.

Cemaloğlu N. ve Şahin D. E., (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. ***Kastamonu Eğitim Dergisi***, Cilt 15, No:2, http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TSOS&c=ebsco&c=summon&c=ebsco&ano=93527_ac5ab2f4ed86a9d2ba06ded0d46ec5eb adresinden 16 Kasım 2014 tarihinde edinilmiştir.

Cezar M. ve Edgü F., (1986). ***Osman Hamdi Bilinmeyen Resimleri***. İstanbul: Ada Yayınları.

Çetin T., (2006). Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Denizci A. ve Mizra H., (2013). ***Müze Eğitimi***. Ankara: MEB Yayınları.

Edman I., (1998). ***Sanat ve İnsan***. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Fıscher E., (2010). ***Sanatın Gerekliliği***. İstanbul: Panel Yayınevi.

Gartenhaus A.R., (2000). ***Yaratıcı Düşünme ve Müzeler***, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Gençaydın Z. ve Eripek S., (1993). ***Sanat Eğitimi***. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Gerçek F., (1999). ***Türk Müzeciliği***. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Girgin G., (2010). Öğretmenlerde Tükenmişliğe Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. ***Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi***, Cilt 9, Yayın 32, http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TSOS&c=ebsco&c=summon&c=ebsco&ano=123736_886afb4fee39e4dc6b92a1df01cacf90 adresinden 16 Kasım 2014 tarihinde edinilmiştir.

Gombrich E. H., (2011). ***Sanatın Öyküsü***. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Gürkan T., (2004). İlköğretim II. Kademe Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma (Bursa Örneğinde), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Güvemli Z., (2005). ***Sanat Tarihi***. İstanbul: Varlık Yayınları.

Hacısalihoğlu Ö., (2013). Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Tarihi Çevre ve Müze Bilincinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Harrison M., (1963). Müzelerin Teşkilatlanması-Pratik Öğütler. ***Unesco, Icom Türkiye Milli Komitesi Yayınları*** Sayı:2.

Hooper-Greenhil E., (1999). ***Müze ve Galeri Eğitimi***, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

İpirişoğlu N. ve İpirişoğlu M. İ., (2010). ***Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi***. İstanbul: Hayalbaz Kitap.

Karadeniz C., (2010). ***Dünyada Çocuk Müzeleri ve Bilim Merkezleri***. Ankara: Ürün Yayınları.

Karasar N., (2012). ***Bilimsel Araştırma Yöntemi***. Ankara: Nobel Yayınları.

Kaya Ş. ve Adıgüzel H., (2007). ***Türkiye'de Müzecilik 100 Müze 1000 Eser***. İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Kırışoğlu O. T., (2005). ***Sanatta Eğitim***. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Koçak S., (2010). İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen ve Müze Yetkililerinin Görüşleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Maccario N. K., (2002). Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı, ***Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, Sayı 1.

MEB, (2013). İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1 - 8. Sınıflar) http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlar.pdf adresinden 20 Kasım 2014 tarihinde edinilmiştir.

Mercin L. ve Alakuş A. O., (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği, ***Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 9, 14-20.

Mercin L., (2002). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin

Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Mercin L., (2006). Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenim Eğitim Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişiye, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Mercin L., (2008). Görsel Sanatlar Dersinin Müze ve Sınıf Ortamında İşlenişine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi, ***Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi***, cilt 7, sayı 24, www.esosder.com adresinden 10 Mayıs 2014 tarihinde edinilmiştir.

Metan A. E., (2007). İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Onur B., (2012). ***Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim Müze Psikolojisine Giriş***. Ankara: İmge Kitabevi.

Onur B., (2014). ***Yeni Müzebilim***. Ankara: İmge Kitabevi.

Önder A. ve Abacı O. ve Kamaraj I., (2009). "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesindeki Marmara Örneklemi", ***Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, Sayı 25.

Özeskici A., (2009). Müzede Öğrenmenin Öğrencilerin Görsel, Duyuşsal ve Kinestetik Yönleri Üzerine Etkileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özsoy V., (2003). ***Görsel Sanatlar Eğitimi***. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

San İ., (1983). ***Sanat Eğitimi Kuramları***. Ankara: Tan Kitap Yayın.

San İ., (2003). ***Sanat ve Eğitim***. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Seferoğlu S. S., Yıldız H. ve Avcı-Yücel (2014). Öğretmenlerde Tükenmişlik: Tükenmişliğin Göstergeleri ve Bu Göstergelerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. ***Eğitim ve Bilim,*** 39 (174)348-364

Seidel S. ve Hudson K., (1999). ***Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik***, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Anabilim Dalı Yayınları.

Shaw M. K., (2004). ***Osmanlı Müzeciliği***. İstanbul: İletişim Yayınları.

Süzen H. N., (2005). İlköğretim Okullarında Görevli Yönetici ve Resim-İş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi Amaçlı Kullanmasına İlişkin Görüşleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Şar E. ve Sağkol T., (2013). Eğitim Fakültelerinde Müze Eğitimi Dersi Gerekliliği Üzerine. ***Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi***, Sayı 20, 83-90.

Şişman A., (2006). ***Sanata ve Sanat Kavramlarına Giriş***. İstanbul: Yaz Yayınları.

Timuçin A., (2008). ***Estetik***. İstanbul: Bulut Yayınları.

Tolstoy L.N., (2010). ***Sanat Nedir***. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tosun O.S., (2009). Müze İncelemelerinin İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitimine Katkısı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Turani A., (2003). ***Dünya Sanat Tarihi***. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Turanlı S., (2012). Oyuna Dayalı Müze Etkinliklerinin Öğrenci Erişi ve Görsel Sanatlar Dersine Karşı Tutumları Üzerine Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Usbaş H., (2010). Okul Öncesi Eğitiminde Müzelerden Yararlanma Programının 6 Yaş Çocukları Üzerinde Etkilerinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Varol F., (2001). İlköğretim Okulları İkinci Kademe Programı Resim-İş Dersinde Müze Eğitiminin Önemi ve Yeri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yıldızturan M., (2007). Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik I Sempozyum. Ankara: Vekam Yayınları.

Yücel E., (1999). ***Türkiye'de Müzecilik***. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Zilcioğlu Ş., (2008). ***Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi***. Ankara: Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi.

EKLER

1) İzin Belgeleri

2) Veri Toplama Aracı

3) Veri Toplama Aracının Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ek 1-a

T.C.

DİYARBAKIR VALİLİĞİ

İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Araştırma Ve Değerlendirme Formu

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	**Bedirhan ERTEM**
Kurum / Üniversitesi	**Dicle Üniversitesi / Eğitim Bilimler Enstitüsü**
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	**Diyarbakır İli ve Merkez İlçelerine bağlı Ortaokullardaki Görsel Sanat öğretmenlerine Yönelik**
Araştırma Konusu	**"Görsel Sanatlar Dersi Müzelerden Yararlanma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi"**
Kurum / Üniversitesi onayı	**Var**
Araştırma /Proje / Ödev / Tez Önerisi	**Tez Önerisi**
Veri Toplama Araçları	**Anket**
Görüş İstenilecek Birim / Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Müdürlüğümüz anket araştırma ve değerlendirme komisyonu tarafından yapılan incelemede **'Görsel Sanatlar Dersi Müzelerden Yararlanma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi** Diyarbakır İli ve Merkez İlçelerine bağlı Ortaokullardaki Görsel Sanat Öğretmenlerine Yönelik uygulanacak anket çalışmasının komisyonumuzca sakınca olmadığına dair oy birliği ile karar verilmiştir.	
Komisyon Kararı	Oy birliği
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi; ....

KOMİSYON 10/04/2014

Komisyon Başkanı	Üye	Üye
Mehmet AKIN	Cihat ÖZCENGİZ	Ali KONAN

Ek 1-b

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 30769799/604.01.02/1503743 11/04/2014
Konu: Anket Uygulaması

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 03/04/2014 tarih ve 2183 sayılı yazınız.

Üniversitenizin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans öğrencisi Elif KILIÇ ÖZEN, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Sedef SÜER ve Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bedirhan ERTEM'in kendi alanlarıyla ilgili hazırlamış oldukları tez çalışmaları Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz tarafından incelenmiş olup, İlimiz merkez ve ilçelerindeki okullarda anket çalışmasını eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Görüşme 25.04.2014

Metin DİREK
Milli Eğitim Müdür V.

EKİ:
1- Araştırma Değerlendirme Formu
2- Onaylı Anket Formu (..... Sayfa)

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
GELEN EVRAK
TARİH : 25.04.2014
SAYI : 1514
EKİ :

Şükrü COŞKUN
Memur
Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır.
16.1.04.2014

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 1772-eebe-34dd-a4fd-7e8b kodu ile yapılabilir.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü -Eski Eğitim Fakültesi
Şehitlik Yenişehir/DİYARBAKIR
Elektronik Ağ: diyarbakir.meb.gov.tr
e-posta: istatistik21@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A. KONAN-V.H.K.İ
Tel: (0 412) 226 58 50
Faks: (0 412) 226 58 28

Ek-2

VERİ TOPLAMA ARACI

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MÜZELERDEN YARARLANMA DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sayın Görsel Sanatlar Dersi Öğretmeni,

Bu anketin amacı, **"Görsel Sanatlar Dersinde Müzelerden Yararlanma Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi "** konulu yüksek lisans tezi için gerekli bilimsel verileri toplamaktır. Bu amaçla hazırlanan bu ankette, sizlerin görüş ve düşüncelerinize gereksinim duyulmaktadır.

Anket **III** bölümden oluşmaktadır. **I.** Bölümde kişisel bilgiler, **II.** Bölümde müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının önemine ilişkin, **III.** Bölümde ise müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut uygulamalarla ilgili düşünceleriniz istenmektedir. Size uygun olan yargılar için ayrılan bölümlere **"X"** işareti kurarak yanıtlayınız.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Bedirhan ERTEM
Dicle Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi
DİYARBAKIR

BÖLÜM I

Lütfen aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden durumunuza uygun olanını (X) işareti ile işaretleyiniz.

1- Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

2-Yaşınız:

( ) 21-25 yaş arası

( ) 26-30 yaş arası

( ) 31-35 yaş arası

( ) 36-40 yaş arası

( ) 41 yaş ve üstü

3-Eğitim Durumunuz:

( ) Ön Lisans ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora

4- En son mezun olduğunuz Yükseköğretim Kurumu :

( ) Eğitim Fak.

( ) Güzel Sanatlar Fak.

( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz):.....

5- Öğretmenlikteki hizmet süreniz:

( ) 1-5 yıl

( ) 6-10 yıl

( ) 11-15 yıl

( ) 16 -20 yıl

( ) 21 yıl ve üzeri

BÖLÜM II

	Aşağıda **"Müzelerin Sanat(Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin"** verilen ifadeleri okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğin altındaki kutucuğun içine **"X"** işaretini kurarak görüşünüzü belirtiniz.	**Tam**	**Çok**	**Orta**	**Az**	**Hiç**
1	Müze, sanat eserlerini sunarken; insana, insanlığın ve sanatın heyecanını verip, onun yaratıcılığına ne derecede katkıda bulunur.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Müzeler, toplumların birbirlerini tanımalarına, dolayısıyla kültürlerin de birbirlerine yakınlaşmasına ne derecede yardımcı olur.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Müzeler, özellikle toplumun sanat duygusunu geliştirerek; halkın, sanat eserlerinden zevk almasını ne derecede sağlar.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Müze eğitimi; kişiye, bilgisini geliştirme yollarını öğreterek bu bilgileri karşılaştırma imkanını ne derecede kazandırabilir.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Müzeler; gözlem, mantık, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunan yaygın eğitim kurumları olduğu görüşüne ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Müzeler; genelde gözleme ve incelemeye dayalı öğrenmenin oluştuğu eğitim mekanları olduğu görüşüne ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Müzede yapılan sanat eğitimi ile öğrencilerin hayal gücünü ve beyindeki duyu merkezini harekete geçirdiği görüşüne ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
8	Müze eğitimcilerinin, mutlaka sanat eğitimi sanat dallarının herhangi birisinden mezun olmaları gerekir düşüncesine ne oranda katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
9	Müzeler; öğrencilerin devinimsel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerinin gözönünde bulundurulabileceği eğitim mekanları olarak kullanılabilirliğine ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Müzeler; öğrencilerin toplumsal ve törel gelişimlerini sağlayacak eğitim kurumları olduğu görüşüne ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Sanat eğitimi derslerinde; konunun sunulması, konuyla ilgili araç gereçlerin sağlanması, çalışma ortamının hazırlanması, ilgili ortamların zenginleştirilmesi öğrencinin motivasyonu açısından ne kadar önemlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Müzelerin; sanat eserleriyle doğrudan iletişimi sağladığından dolayı sanat eğitimi açısından kalıcı öğrenme sağlayabildiği görüşüne ne derecede katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Müzeler, eğitim amaçlı kullanıldığında, öğrenciye bilgi verirken aynı zamanda düşünme yetisini de geliştirir görüşüne ne oranda katılırsınız.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Ortaokul öğretim programlarına "müze eğitimi ve uygulamaları" dersinin konulması size göre ne oranda gereklidir.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Müze eğitiminde; görsel-işitsel yöntemlere dayalı (televizyon, sinevizyon, video, multivizyon, projeksiyon gibi) teknolojik araç gereç kullanılması ne derecede yararlıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Geleneksel müze gezileri, sürekli öğrenme ilkeleri bakımından gerçek anlamda kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmeyebilir görüşüne ne oranda katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )

Aşağıda **"Müzelerin Sanat(Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasının Önemine İlişkin"** verilen ifadeleri okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğin altındaki kutucuğun içine **"X"** işaretini kurarak görüşünüzü belirtiniz.		**Tam**	**Çok**	**Orta**	**Az**	**Hiç**
17	Okullarda, öğrencilerin yaptıkları çalışmaların sergilenmesi için müze mekanlarından yararlanılmalıdır görüşüne ne oranda katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Müze Eğitiminde Görsel – İşitsel yöntem, gözün algı sınırlarını aşan boyutlardaki nesnelere ait ayrıntıların algılanmasını sağlar görüşüne ne oranda katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Okul ve müze işbirliği ile öğrencilere, müzelerde bulunan bazı sanat eserlerinin röprodüksiyon ve maketlerinin yaptırılarak, çalışmaların okulda oluşturulacak bir mekanda sergilenmesi sürekli öğrenmeyi ne derecede sağlayabilir.	( )	( )	( )	( )	( )
20	Müzede sanat eğitiminin etkili olabilmesi için öğretmenin önceden, işleyeceği konu ile ilgili koleksiyonlar hakkında bilgi edinmesi ne oranda yararlı olabilir.	( )	( )	( )	( )	( )
21	Sanatçı ve sanat eserlerinin incelenmesi, öğrencide ilgi uyandırarak takdir duygusunun gelişmesini ve onun sanatla bağ kurmasını ne derecede sağlayabilir	( )	( )	( )	( )	( )
22	Müzeler, yalnız nesneleri sergilemek ile kalmayıp; derslerin, konferansların ve kitapların ortaya koyamadığı nesnelerin içindeki gizemleri de gösterebilir görüşüne ne derece katılırsınız.	( )	( )	( )	( )	( )
23	Müzede eğitim ile nesnelerin yapıldığı malzeme ve teknikler hakkında daha çok bilgi edinilebilir görüşüne ne derece katılırsınız.	( )	( )	( )	( )	( )
24	Müzede sanat eğitimi ve uygulamaları, bireysel ve aktif öğrenme ihtiyacını giderebilir görüşüne ne oranda katılırsınız.	( )	( )	( )	( )	( )
25	Müzedeki bir sanat eseri karşısında öğrencinin duygu ve düşüncelerini yazması, eser hakkında bir hikaye oluşturması, öğrenmenin duyuşsal boyutunu ve dil zekasını geliştirebilir görüşüne ne derece katılırsınız.	( )	( )	( )	( )	( )
26	Müzede eğitim çerçevesinde, sanat tarihi derslerinde öğrencilere, müze koleksiyonundaki bir eserin monografisinin hazırlatılması, araştırmayı teşvik eden bir öğretim modeli oluşturabilir görüşüne ne derece katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
27	Müze eğitiminin bir amacı da öğrenciye nesnenin (eserin) anlamını, yararını ve değerini kavramasını sağlamak, bilgisini geliştirme yollarını öğretmektir düşüncesine ne derece katılıyorsunuz.	( )	( )	( )	( )	( )

BÖLÜM III

Araştırmanın bu bölümünde, **müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin mevcut durumla ilgili görüşleriniz** istenmektedir. Lütfen size en uygun gelen seçeneğin altındaki kutunun içine "X" işareti koyarak görüşünüzü belirtiniz.	Yerine Getirme Derecesi				
	Tam	**Çok**	**Orta**	**Az**	**Hiç**
1. Öğrencileri müzeye sanat eğitimi amaçlı olarak götürme	( )	( )	( )	( )	( )
2. Müzeye sanat eğitimi amaçlı gitmeden önce ön araştırma yapma	( )	( )	( )	( )	( )
3. Öğrencileri müzeye götürmeden önce rehber (yazılı kılavuz) hazırlama.	( )	( )	( )	( )	( )
4. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "koleksiyon avı oyunu" yöntemini kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
5. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "bir eser karşısında tartışma " yöntemini kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
6. Müzede sanat eğitimi sonrası öğrencilere, müzede gördükleri bir eserden yararlanarak iki yada üç boyutlu bir sanatsal çalışma yaptırma	( )	( )	( )	( )	( )
7. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "görsel tamamlama testi" uygulama	( )	( )	( )	( )	( )
8. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak "çalışma yaprağı" hazırlatma	( )	( )	( )	( )	( )

Müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı **kullanılmamasına** ilişkin aşağıda verilen ifadeleri okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneğin altındaki kutunun içine **"X"** işareti koyarak görüşünüzü belirtiniz.	**Tamamen Katılıyorum**	**Katılıyorum**	**Orta Düzeyde Katılıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle Katılmıyorum**
1. Öğretim programlarının uygun olmaması.	( )	( )	( )	( )	( )
2. Yeterli deneyimimin olmaması.	( )	( )	( )	( )	( )
3. Müzelerin sanat eğitimi uygulamalarına uygun olmaması.	( )	( )	( )	( )	( )
4. Öğrencileri kontrol etmenin güç olması	( )	( )	( )	( )	( )
5. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının yararlı olacağına inanmıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
6. Müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılmasını hiç düşünmedim.	( )	( )	( )	( )	( )
7. Müzelerde, rehberlik yapabilecek kişilerin bulunmaması ya da yeterli zamanlarının olmayışı.	( )	( )	( )	( )	( )

EK-3

VERİ TOPLAMA ARACININ BOYUTLARINA AİT ARİTMETİK ORTALAMA, STANDART SAPMA VE GÜVENİRLİK ANALİZİ SONUÇLARI

	Mean	Std. Deviation
MADDE1	4,1102	,67664
MADDE2	4,1271	,64777
MADDE3	3,9831	,75087
MADDE4	3,8644	,78354
MADDE5	3,9068	,91509
MADDE6	4,0000	,93370
MADDE7	4,0169	,82672
MADDE8	4,2797	,91414
MADDE9	3,9407	,97220
MADDE10	3,6780	,92340
MADDE11	4,3814	,65267
MADDE12	4,2373	,78095
MADDE13	4,1780	,80204
MADDE14	4,0508	,99441
MADDE15	4,2797	,89524
MADDE16	2,7288	1,59412
MADDE17	3,7034	1,28973
MADDE18	4,1610	,79497
MADDE19	4,1186	,92607
MADDE20	4,3814	,67835
MADDE21	4,2034	,69871
MADDE22	4,2119	,72621
MADDE23	4,0254	,73336
MADDE24	3,9492	,72616
MADDE25	4,2203	,84869
MADDE26	4,1356	,75010
MADDE27	4,1864	,73901

Reliability Statistic	
Cronbach's Alpha	N of Items
,879	27

	Mean	Std. Deviation
MADDE1	3,3898	1,55269
MADDE2	3,4746	1,42452
MADDE3	3,2119	1,44324
MADDE4	3,0000	1,44412
MADDE5	3,3220	1,44341
MADDE6	3,3644	1,45980
MADDE7	3,1102	1,43094
MADDE8	3,0424	1,45234

Reliability Statistic	
Cronbach's Alpha	N of Items
,976	8

	Mean	Std. Deviation
MADDE1	3,8983	1,19393
MADDE2	3,2458	1,26042
MADDE3	3,0508	1,34512
MADDE4	2,9576	1,34859
MADDE5	1,7712	1,17968
MADDE6	1,6695	1,05454
MADDE7	3,1610	1,33314

Reliability Statistic	
Cronbach's Alpha	N of Items
,675	7

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı **:** Bedirhan ERTEM

Doğum Yeri **:** Diyarbakır

Doğum Tarihi **:** 05.05.1981

Medeni Hali **:** Bekar

Yabancı Dili **:** İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum, Yer ve Yıl)

Lise : Fatih Lisesi / Diyarbakır / 1998

Lisans : Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bölümü / 2010

Yüksek Lisans: Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Programı / 2015